

керівництво, надрок, педагогіка, психологія
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО

Серія „На допомогу
професійній самоосвіті
працівників освітянських
бібліотек”
Випуск 25

СУЧАСНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ПІДТРИМКИ Й РОЗВИТКУ ЧИТАННЯ

Інформаційно-аналітичний огляд

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

**Серія „На допомогу професійній самоосвіті
працівників освітянських бібліотек”
Випуск 25**

**СУЧАСНІ ФОРМИ І МЕТОДИ
ПІДТРИМКИ Й РОЗВИТКУ ЧИТАННЯ**

Інформаційно-аналітичний огляд

Київ, 2021

УДК 028.8(048.8)

С 91

*Рекомендовано Інформаційно-бібліотечною радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського
(Протокол № 12 від 24 листопада 2021 р.)*

Упорядник: Рубан А. І., головний бібліотекар відділу науково-методичної, соціокультурної та міжнародної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Літературний редактор: Василенко Н. М., провідний редактор відділу кадрів та діловодства ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Сучасні форми і методи підтримки й розвитку читання : інформ.-аналіт. огляд / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд. А. І. Рубан]. – Київ : [ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського], 2021. – 62 с. – (Серія „На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек” ; вип. 25).

В інформаційно-аналітичному огляді „Сучасні форми і методи підтримки й розвитку читання” на основі публікацій останніх років відображено різноманіття ефективних сучасних форм і методів просування книжки й читання в бібліотеках.

Матеріали огляду стануть в пригоді тим, хто займається популяризуванням книжки серед молодого покоління читачів та просуванням її в „нечитаюче” середовище.

УДК 028.8(048.8)

© Державна науково-педагогічна бібліотека
України імені В. О. Сухомлинського, 2021

© А. І. Рубан, 2021

ЗМІСТ

Передмова.....	с. 4
Методи підтримки й розвитку читання.....	с. 10
Форми підтримки й розвитку читання.....	с. 21
Бібліографія.....	с. 30
1. Формування інтересу до читання: історія й теорія.....	с. 30
2. Дослідження.....	с. 32
3. Досвід роботи бібліотек. Проєкти. Акції.....	с. 33
4. Методи промоції читання.....	с.41
5. Форми популяризації читання.....	с. 54

ПЕРЕДМОВА

Зниження інтересу до читання (особливо традиційного, книжкового) є загальносвітовою тенденцією, причини якої ще не виявлено належним чином. Така ситуація багато в чому зумовлена бурхливими змінами, що відбуваються в суспільній, у тому числі професійній, свідомості, зокрема радикальним переглядом ролі й місця бібліотек у житті соціуму, потужним розвитком інформаційних технологій і формуванням нових бізнес-моделей у сфері виробництва і розповсюдження книжок.

Промоція читання – пропаганда якісної книги для дітей та дитячого читання, один з ключових чинників розвитку суспільства. Найчастіше заходи й проєкти, пов'язані із промоцією читання, реалізують бібліотеки, громадські організації, фонди. Країни, занепокоєні тенденцією до зниження рівня дитячого читання, розробляють спеціальні національні програми. Так, в Україні в 2008 р. було прийнято Концепцію Державної цільової програми популяризації вітчизняної книговидавничої продукції на 2009–2012 роки. Наступного року розпорядженням Кабінету Міністрів було ухвалено Концепцію Державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 р. У 2011 р. Держкомтелерадіо України та Міжвідомчою комісією з питань сприяння розвитку вітчизняного книговидання та книгорозповсюдження ініційовано підготовку та внесення на розгляд Уряду Концепції Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної книговидавничої продукції та читання на 2013–2017 рр. У 2016 р. Кабінет Міністрів України видав розпорядження „Про схвалення Концепції державної політики щодо розвитку національної видавничої справи та популяризації читання на період до 2020 року”. У 2021 р. Міністерство культури та інформаційної політики України ініціювало громадське обговорення проєкту Стратегії розвитку читання на 2021–2025 роки „Читання як життєва стратегія” [14].

В Україні відбуваються різноманітні заходи з популяризації книжки та читання, котрі систематично організують видавництва, бібліотеки різних типів і видів, громадські організації, інституції, асоціації видавців і книгорозповсюджувачів.

У 2002 р. громадська організація „Форум Видавців” заснувала конкурс дитячого читання „Найкращий читач України”. Це поклало початок дитячому фестивалю „Книгоманія”. У 2005 р. подія відбувалася на всеукраїнському рівні. За час існування конкурсу в ньому взяло участь близько мільйона дітей з усіх областей країни. 2007 р. конкурс „Найкращий читач України” і фестиваль „Книгоманія” стали частиною книжкового ярмарку „Форум Видавців – дітям”. Це єдина в Україні й одна із небагатьох у Центральній та Східній Європі подій, цілковито присвячених дитячій літературі та читанню. У 2011 р. подія розширила формат і географію. саме тоді „Форум Видавців –

дітям” перейменували на Львівський міжнародний дитячий фестиваль. У 2010 р. проведено Міжнародну науково-практичну конференцію „Дитяче читання і дитяча книга в країнах Центральної і Східної Європи: теорія і практика” (Львів, 28 квітня – 2 травня 2010 р.), започатковано партнерський проєкт Національної бібліотеки України для дітей та газети „Комсомольская правда в Украине”, за підтримки Міністерства культури України „Україна читає дітям” [62]. Метою проєкту стало підняття престижу книги, читання як важливого чинника у формуванні молодого покоління українців із сучасним світобаченням. У першій половині 2010-х рр. у Львові, Тернополі, Івано-Франківську, Миколаєві проводився фестиваль „Дивокрай” – масштабний захід літературного, мистецького, пізнавального та наукового змісту, що мав на меті популяризувати книжки, створити моду на читання серед дітей та молоді усіма можливими способами. У 2009–2016 рр. відбувся міжнародний мандрівний симпозіум „Література. Діти. Час” – науково-практичний проєкт, громадська ініціатива Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва з метою зацентрування уваги літературознавців і педагогів України на важливості та серйозності дослідження літератури для дітей та юнацтва, необхідності аналізування основних світових тенденцій і проблем розвитку історії та теорії цього специфічного феномену та забезпечити дитячій літературі повноцінне місце у загальній системі літературознавства. Всеукраїнська ініціатива „Додай читання” [45] – громадський рух, що створює середовище для активізації дитячого читання та співтворчості дітей і дорослих – від травня 2012 р. розвиває у країні мережу вільних бібліотечок „книжкові шпаківні”, які принесли дітям книжки у лікарні, кав’ярні, кінотеатри, дитячі розважальні центри. Нині „Додай читання” є партнером Міжнародного руху LFL (Маленькі Вільні Бібліотеки). У 2015 р. Державною бібліотекою України для юнацтва ініційовано Всеукраїнську молодіжну акцію „Українська молодь читає”. Її метою було проведення заходів, що сприяють активізації читання; привернення уваги громадських та владних структур до читання молоді як важливого чинника збереження і розвитку національної культури; підтримання авторитету читаючої людини, посилення мотивації до читання, виховання поваги до книги і внесення читання у структуру пріоритетних культурних потреб молоді; покращення іміджу юнацьких та молодіжних бібліотек як інститутів популяризації читання.

У 2016 р. третій Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек проходив під гаслом „Книга і читання – важливий чинник у вихованні духовних цінностей учнів”¹.

У 2018 р. за ініціативою Національної бібліотеки України для дітей та за сприяння Міністерства культури України, Української асоціації працівників бібліотек для дітей, Національної секції Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги (ІВВУ) спеціалізовані бібліотеки України для дітей уперше провели Всеукраїнський конкурс проєктів „Лідер читання”. Відповідно до Положення про конкурс його головна мета полягала в стимулюванні до розроблення та впровадження у бібліотеках для дітей власних програм популяризації дитячого читання та залученні до участі в них читачів, а також у розвитку зацікавленості дітей до книги. Завданнями конкурсу визначено залучення широкого загалу дітей до активної участі у культурному житті країни; виховання почуття любові до Вітчизни й поваги до кращих надбань вітчизняної та світової літератури; розвиток зацікавленості дітей у читанні завдяки „відкриттю” ними книги як результату плідної праці багатьох людей та неповторного засобу самовираження, а також стимулювання дитячих бібліотек до розроблення та впровадження власних програм популяризації дитячого читання та залучення до участі у них читачів [56].

У вересні 2019 р. створено Громадську організацію „Вся Україна читає дітям”, яка має на меті випуск соціального видання „Перша книжка для малятка” українською мовою та безкоштовне його розповсюдження в складі „бебі-боксу” для усіх родин новонароджених малюків у пологових будинках України. Міжнародна рада з дитячої та юнацької книги (ІВВУ), яка є некомерційною організацією, що формує міжнародну мережу представників з усього світу, які прагнуть об’єднання дитини і книги, один раз на два роки відзначає спеціальною премією „ІВВУ-Asahi Reading” кращі проєкти, що реалізуються у світі на підтримку дитячого читання. У 2020 році Національна секція ІВВУ України висунула на цю премію обласну бібліотечну акцію „Мрій! Читай! Досягай!”, яка з ініціативи Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки реалізується у дитячих і публічних бібліотеках області. Програма увійшла у список 25 номінантів премії „ІВВУ-Asahi Reading” 2020 року, оголошений на початку травня того року на вебсайті авторитетної міжнародної організації [52].

У грудні 2020 р. Український інститут книги за підтримки простору дитячої книги „Барабука”, радіо „Культура” та продакшн-компанії „МЕМО” запустив акцію „Почитай мені”. Її головна мета – розповісти батькам про важливість спільних сімейних читань і

---

¹ Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/всеукраїнський-місячник-шкільних-бі/>

заохотити їх читати своїм дітям вголос. 20 січня 2021 року в соціальних мережах Facebook та Instagram стартувала всеукраїнська акція “#Читай_досягай” від Українського інституту книги та Міністерства культури та інформаційної політики України за участі українських урядовців, громадських та культурних діячів. У межах акції авторитетні українці ділилися інформацією про книги, які сформували їхню свідомість та вплинули на життя, а також розповідали про книжки, які планують читати власним дітям у поточному році. Акція “#Читай_досягай” спрямована на демонстрацію українцям взаємозв’язку між читанням та життєвими здобутками і заохочення читати більше книжок, щоб досягати нових звершень.

Починаючи з 2011 р., один раз на три роки з метою залучення дітей до читання, підтримки і вдосконалення діяльності бібліотек закладів загальної середньої та позашкільної освіти, піднесення ролі бібліотекаря в суспільстві та підвищення престижу бібліотечної професії в Україні проводять всеукраїнський конкурс „Шкільна бібліотека”². Номінаціями щодо популяризації читання, в ньому в різні роки були „Компетентний читач”, „Читання і діти: діапазон бібліотечних ідей і можливостей”, „Бібліотека – територія читання”. В останньому конкурсі, проведеному в 2020 р., в номінації „Бібліотека – територія читання” оцінювалися інноваційність, унікальність діяльності бібліотеки з формування в учнів культури читання, популяризації книги та читання; системність та систематичність роботи; використання сучасних бібліотечних методів, прийомів, форм роботи, застосування педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій; створення комфортного бібліотечного середовища для читання та умов для рівного доступу до інформаційних ресурсів бібліотеки; формування фондів бібліотеки з урахуванням читацьких запитів; співпраця з педагогами, батьками, громадськими організаціями; результативність, практична значущість діяльності.

До популяризації книжки й читання активно долучаються національні, державні, дитячі, юнацькі й шкільні бібліотеки. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого в у 2021 р. провела дослідження „Роль публічних бібліотек у промоції читання”³, за результатами якого буде узагальнено практику роботи з просування читання в українських і зарубіжних публічних бібліотеках. У рамках цього дослідження було проведено опитування з метою здійснення аналізу практичного внесоку конкретних бібліотек у промоцію читання серед різних категорій реальних і потенційних користувачів, визначення чинників, що негативно впливають на цю діяльність. Державна

---

² „Шкільна бібліотека” : всеукраїнський конкурс. URL: <http://schoollibrary2013.blogspot.com/>

³ Промоція читання: практичний внесок публічних бібліотек. URL: <https://oth.nlu.org.ua/?p=4839>

науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, яка очолює мережу освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, починаючи з 2006 р., бере участь у заходах, присвячених цій актуальній тематиці, виступаючи активним популяризатором наукових знань про книжку, читання і надаючи пропозиції стосовно поліпшення ситуації з читанням дітей. Так, у 2012 р. її фахівцями було підготовлено бібліографічний огляд 76 видань означеної тематики з фонду бібліотеки „Дитина і книга: погляд крізь призму часу” [6]. Його метою було ознайомлення та творче використання у практиці роботи бібліотек і закладів освіти спадщини науковців, видатних педагогів, діячів культури України й світу з часів античності до сьогодення, присвяченої питанням дитячого читання. Якщо говорити про діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського останнього періоду, то в 2020–2021 рр. фахівцями бібліотеки підготовлено віртуальну книжкову виставку „Дитяче читання: сучасні підходи і можливості”⁴, презентацію „Дитяче читання”⁵. У лютому 2021 р. до Всесвітнього дня читання вголос бібліотекою організовано Всеукраїнську мережеву бібліотечну акцію „Поезія Лесі Українки – джерело невичерпної мудрості та незламної сили духу”⁶, в якій бібліотекарі, вчителі та учні закладів загальної середньої освіти з різних областей України читали улюблені вірші видатної поетеси. 2 квітня 2021 р. спільно з видавництвом „Ранок”, секцією працівників шкільних бібліотек Української бібліотечної асоціації, ініціативною групою шкільних бібліотекарів України в онлайн-режимі проведено Всеукраїнський вебінар „Мотивація digital-покоління до читання”⁷, 16 серпня цього ж року в Республіці Казахстан в онлайн-режимі відбулася панельна сесія „Роль шкільних бібліотек у вихованні покоління, що читає”⁸, в якій взяли участь й фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Просування книжки і читання є пріоритетним напрямом діяльності будь-яких бібліотек, адже вони мають всі можливості для залучення до читання населення. Основна

---

⁴ **Дитяче читання: сучасні підходи і можливості** : (до Міжнар. дня дит. кн.). URL: https://docs.google.com/presentation/d/e/2PACX-1vSQKudB3qtEdW3aw9_8yGgE0-y91ZXrveMeNwDsn1HJ6dNwiXxTgcW4RIxDp_iSzq5GVz6-Qm5xoFWx/embed?start=true&loop=false&delayms=2000#slide=id.g71de7b47eb_0_21

⁵ **Дитяче читання** : до всесвіт. дня читання вголос. URL: <https://docs.google.com/presentation/d/e/2PACX-1vSgAqQPh3XtaQwHkJlwoCUHZahF7EhiG5e2yw6zum100aDFWXEHQ16CjhZkFQwJBoiF-8STzcdlaxM/pub?start=true&loop=false&delayms=3000>

⁶ **Поезія Лесі Українки** – джерело невичерпної мудрості та незламної сили духу. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLYpwtqAvIF13ukxmo9Nu5qZc99q3wUmCY>

⁷ **Мотивація digital-покоління до читання**. URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/naukovi-zakhody/vebinary/motyvatyia-digital-pokolynnya-do-chytannya/>

⁸ **Панельная сессия „Роль школьных библиотек в воспитании читающего поколения”**. URL: https://rnpb.kz/novosti/meroprijatija_dlja_specialistov_bibliotek/panelnaya-sessiya-rol-shkolnyh-bibliotek-v-vozpitanii-chitayushchego-pokoleniya

мета підтримки читання – поширення серед громадськості позитивної думки про нього. Програми з популяризації книжки та читання реалізуються із залученням у бібліотеки всіх категорій населення, але особливу увагу в цьому процесі приділяють дітям, підліткам та молоді. Необхідною умовою ефективного популяризування читання залишається вміння бібліотекаря доступно й цікаво говорити про книжку з читачем будь-якої вікової категорії. Однак методи і форми промоції книжки за останні кілька років істотно змінилися. Сьогодні бібліотекарі ведуть активний пошук нестандартних форм, використовуючи в традиційній роботі нові ідеї. Розвиток інформаційно-комунікативних технологій також позначився на свідомості читачів, тому бібліотеки, зміцнюючи й переосмислюючи своє місце в соціумі, застосовують принципово нові форми роботи.

Мета огляду „Сучасні форми і методи підтримки й розвитку читання” – на основі публікацій останніх років відобразити різноманіття ефективних сучасних форм і методів просування книжки й читання, що їх впроваджують у свою діяльність бібліотекарі.

Запропоновані матеріали можуть стати у пригоді тим бібліотекарям, хто займається популяризуванням книжки серед молодого покоління читачів та просуванням її в „нечитаюче” середовище.

МЕТОДИ ПІДТРИМКИ Й РОЗВИТКУ ЧИТАННЯ

Метод – це шлях дослідження (з погляду теорії), спосіб досягнення певної мети, розв'язання конкретної задачі (з погляду практики)⁹.

У формуванні читацького інтересу школярів, як зазначає О. Компаній [85], виокремлюють словесні, наочні й практичні методи.

До **словесних методів** належать розповідь, пояснення, бесіда, читання вголос, огляд, лекція, самостійна робота з книжкою.

Розповідь передбачає оповідну, описову форми розкриття матеріалу з метою спонукання особистості до створення в її уяві певного образу. Образно цей метод називають „малювання словом”. Його широко використовують на всіх рівнях навчання, а особливо – у молодших класах.

Розрізняють такі види розповіді:

- *художню* як образний переказ фактів, дій і вчинків певних осіб;
- *науково-популярну*, спрямовану на аналіз фактичного матеріалу;
- *описову* – послідовний виклад ознак, особливостей предметів і явищ.

Розповідь допомагає економно використовувати час, доступно та емоційно повідомити дітям інформацію про письменника. Її зазвичай супроводжують демонструванням портрету письменника, його творів різних років видань. Розповідь необхідна тоді, коли в дитині бракує знань для розуміння прочитаного. Вона має бути короткою – в межах 2–3 хвилин, інколи до 5 хвилин.

Ефективним методом донесення інформації до аудиторії шляхом розповідання смішних, зворушливих або повчальних історій з реальними або вигаданими персонажами є *сторітеллінг* [104–106; 203, № 7, с. 19; 227, с. 16] (*story* – історія; *telling* – розповідати). Він поєднує психологічні, управлінські та інші аспекти і дає змогу не лише ефективно донести інформацію до аудиторії, а й мотивувати її на певні вчинки і отримати максимально високі результати. Тому цей метод сьогодні активно використовують в заохоченні до читання.

Пояснення – вербальний метод, за допомогою якого бібліотекар або вчитель розкриває сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду учнів. Пояснення нового матеріалу має йти від цілісного сприймання тексту через його осмислення до формулювання свого ставлення до описуваного. Важливо навчати школярів представляти візуалізовані результати власних читацьких досліджень [87].

---

⁹ Ванев, А. Н. Методическое обеспечение библиотечной деятельности. Москва, 2001. С. 3.

Бесіда – метод, що передбачає запитання-відповіді. За призначенням розрізняють вступну бесіду, бесіду-повідомлення, бесіду-повторення, контрольну. За допомогою бесіди бібліотекар або вчитель організує обговорення прочитаних книжок [86].

Вступну бесіду проводять з учнями як підготовку до вивчення нового матеріалу. Бесіда-повідомлення ґрунтується переважно на матеріалі текстів літературних творів, документів. Бесіду-повторення використовують для закріплення знань, контрольну – для перевірки засвоєних знань.

На думку О. Компаній [85], ефективною є *бесіда, спрямована на аналіз твору*, а універсальним у процесі пробудження читацьких інтересів є смисловий і структурний аналіз, який передбачає розчленування тексту на частини з метою розкриття його ідейної спрямованості, теми, смислу.

Бесіда можлива за умови, коли діти мають знання, особистий досвід, уявлення про те, що вони читатимуть. Запитання добираються так, щоб усі учні могли взяти в ній участь. Але необхідно, щоб бесідою було передбачено наявність запитання, на яке більшість дітей не знає відповіді. В цьому випадку виникає проблема, розв'язати яку можна буде під час роботи над літературним твором. Бесіду можна супроводжувати наочністю і тоді мова учнів поповнюватиметься новими, незнайомими словами, які трапляються у творі.

У процесі бесіди можна урізноманітнити прийоми роботи: стислі перекази; художня розповідь малих творів й окремих уривків із великих творів; виразне читання найцікавіших епізодів; обговорення прочитаних творів; читання напам'ять віршів; обговорення відгуків, написаних учнями на окремі твори, читацьких щоденників; робота над образотворчими засобами в художньому творі [11, с. 247].

За допомогою бесіди діти краще сприймають і розуміють текст. Цей метод може бути ефективнішим за умови використання таких прийомів, як постановка запитань, обговорення відповідей учнів, формулювання висновків.

Готуючись до бесіди будь-якого типу, бібліотекар складає її план, щоб забезпечити послідовність розвитку теми, продумає основні запитання для учнів. Вони мають бути короткими й точними, логічно послідовними, такими, що пробуджують думку учня, розвивають його.

Прищепити дітям любов до читання в наш час стає все складніше. Одним із важливих кроків у цьому процесі є читання вголос [203, № 4, с. 23–24] дітям як найменшим, так і тим, хто вже навчився читати самостійно. Численні наукові дослідження доводять, що існує прямий зв'язок між успішністю дітей в школі та традицією родинного читання. Зокрема, згідно з даними німецьких науковців, 90% дітей, які демонструють

відмінні результати у навчанні, згадують в анкетах про те, що батьки багато читали їм вголос. Традиція читання дітям вголос не лише економить гроші на репетиторів у майбутньому; ритуал родинного читання – чудовий засіб плекання в сім'ї здорового емоційного клімату, налагодження тривких родинних стосунків. У таких сім'ях читання вголос веселих захопливих книжок є справжнім родинним святом, розвагою для дітей і дорослих [119, с. 19].

Американська журналістка й письменниця, критик дитячої літератури Р. Макмагон сформулювала 10 причин доцільності читання вголос дорослим дітям: читання вголос формує словниковий запас; сприяє розумінню текстів; дає дітям зразок для наслідування; покращує вміння слухати; є способом відкрити класику; допомагає обговорювати складні проблеми; є можливістю дослідити жанрове розмаїття; може бути своєрідним порталом до інтересів власних дітей; пробуджує цікавість і спрагу до навчання; позитивні враження та теплі спогади про почуті від когось, кого любиш, історії можуть прищепити любов до читання на все життя [118].

До речі, починаючи з 2010 р., у різних країнах світу відзначається Всесвітній день читання вголос (World Read Aloud Day). Це свято започаткував міжнародний освітній проєкт „LitWorld”. Свято має на меті спонукати молоде покоління до читання книжки вголос разом із другом або друзями, обговорювати зміст твору, ділитися враженнями та думками стосовно прочитаного.

В інформаційному матеріалі, підготовленому О. Білик [123], представлено результати українських і зарубіжних досліджень, що мали на меті з'ясувати зміни в читацьких звичках дітей, відстежити їх динаміку, окреслити найефективніші шляхи промоції читання, серед яких спільне читання й читання вголос є пріоритетними. Мета консультації „Для чого читати вголос?” [119], підготовленої фахівцями Національної бібліотеки України для дітей, – продемонструвати в умовах занепаду інтересу до читання в усьому світі, і зокрема, в Україні, необхідність читати вголос, з'ясувати, коли й як можна прищепити бажання читати таким способом і для чого це загалі потрібно. Всеукраїнська акція „365 казок на ніч” [124], яка проводиться за ініціативи Українського інституту книги, медіасервісу MEGOGO та агенції Big Bangers, має на меті заохочувати батьків читати дітям вголос, виховувати любов до літератури, проводити час разом та слухати аудіоказки. В рамках акції „Почитай мені” Український інститут книги в співпраці з продакшн-компанією „МЕМО” розробив інтернет-ресурс „Читати вголос”¹⁰ із рекомендаціями про читання для батьків.

---

¹⁰ Що дає читання дітям вголос? URL: <https://chytatyvgolos.com.ua/>

Основним різновидом словесного методу є метод *роботи з книжкою*, який полягає в організації самостійної роботи учнів з друкованим текстом (позатекстовими компонентами – запитаннями, завданнями, схемами, ілюстративним матеріалом; апаратом орієнтування), що дає їм змогу глибоко осмислити пропонований матеріал, закріпити його, виявити самостійність [74, 77]. Один із видів самостійної роботи з книжкою – заучування текстів, наприклад, віршів, невеликих прозових творів. Для успішної роботи з книжкою учнів слід навчити різних форм занотовування опрацьованого матеріалу, таких, як читацький щоденник [107–110], план, конспект, тези, виписування цитат, графічні записи тощо. Запис у читацькому щоденнику¹¹ допомагає учням краще запам'ятати зміст прочитаних книжок, сприяє виробленню вміння самостійно передавати свої враження про художній твір. Доцільно привчати дітей до такої форми роботи вже з першого класу, записуючи прізвище автора та назву прочитаної книжки; у другому класі до цього додається підзаголовок, кількість сторінок, місце та рік видання, дата прочитання; у третьому класі – відгук про книжку¹² або стислий виклад її змісту. Учні можуть доповнювати свої записи ілюстраціями яскравих епізодів книжки. Періодично можна проводити презентації читацьких щоденників.

Метод роботи з книгою посідає чільне місце в системі словесних методів. Проте тут є певна умовність. Якщо книжку використовують як джерело друкованої інформації, то це – прояв застосування словесного методу. Коли ж книгу використовують для ознайомлення з малюнком, схемою та ін., то це вже стосується групи наочних методів. Так чи інакше людина, яка навчається, повинна розуміти, що основне джерело отримання наукової інформації – це книга. Тому так важливо навчити учнів методів самостійної роботи з книжкою: читання, переказу, виписування, рецензування, конспектування, складання таблиць тощо.

---

¹¹ *Наприклад:*

Читацький щоденник Авраменко В. В. за книгою Зірки Мензатюк „Таємниця козацької шаблі”. URL: https://zoippo.net.ua/zapowiki/index.php/Читацький_щоденник_Авраменко_В._В._за_книгою_Зірки_Мензатюк_«Таємниця_козацької_шаблі»

Читательський дневник Головач Н. Н. по книзі Р. Л. Стивенсона „Остров сокровищ”. URL: https://zoippo.net.ua/zapowiki/index.php/Читательський_дневник_Головач_Н.Н._по_книзі_Р.Л._Стивенсон_«Остров_сокровищ»

Читацький щоденник учня 7 класу Успенівської ЗОШ II–III ступенів Розкаряки Віталія. URL: https://drive.google.com/file/d/0B12PXsB6b0gmWEthMFBmZkx5Qk0/view?resourcekey=0-KvumEbV_IReUOFPLQDFKZg

¹² **Богинська, Д. О.** Інструкція „Як писати відгук на художню книгу”. URL: <https://vseosvita.ua/library/instrukcia-ak-pisati-vidguk-na-hudoznu-knigu-257299.html>.

Наочні методи. Особливість цих методів полягає у використанні зображень об'єктів і явищ, конкретних образів, які безпосередньо сприймають діти. До таких методів належать ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Ілюстрування – використання наочності (плакатів, карт, рисунків на дошці, обкладинки книжки, картин, ілюстрацій, фотографій та ін.) з метою оптимізації засвоєння знань. Такі ілюстрації допомагають учням краще сприймати матеріал, формувати конкретні уявлення, точні поняття.

Демонстрування – використання приладів, дослідів, технічних установок та ін. У читацькій діяльності цей метод передбачає оформлення інформаційних стендів, показ складових частин друкованої літератури, способів відшукування інформації в ДПА бібліотеки тощо.

У зв'язку з виникненням сучасних візуальних та аудіовізуальних інформаційних засобів виокремлюють *відеометод*, який передбачає застосування мультимедіа, мультфільмів [83], фільмів, інтернету для формування нових знань, їх контролю, закріплення, узагальнення, систематизації. Існує ще одна група методів, яка набула останнім часом великої популярності – *дистанційна робота* із залучення до читання, яка заснована на використанні мережевих технологій.

Самостійне спостереження – безпосереднє сприймання явищ дійсності. В організації процесу розвитку читацьких інтересів самостійність визначається як добровільне, індивідуальне читання учнів без безпосередньої допомоги вчителя/бібліотекаря. Складовими змісту методу самостійної пізнавальної діяльності учнів, на думку О. Компаній, є пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький методи та метод проблемного вивчення матеріалу. Серед цих методів авторка виокремлює репродуктивний, частково-пошуковий та проблемний. Сутність *репродуктивного методу*, зазначає дослідниця, полягає в забезпеченні такого засвоєння матеріалу, за якого учні були б спроможні відтворити його, маючи зовнішню опору у вигляді підказки (рівень розпізнавання), або вміли відтворити самостійно та застосувати здобуті знання у простій, типовій ситуації (репродуктивний рівень). У читацькій діяльності цей метод можна використовувати під час згадування авторів (творів), словникової роботи (повторить вимову слів), виразного читання (підготуватися до виразного читання), створення свого періодичного видання, переказу, опрацювання довідкової літератури, звітів про прочитанні книги за алгоритмом тощо. *Частково-пошуковий метод* характеризується тим, що частину інформації повідомляє учитель/бібліотекар, частину учні здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені питання. Цей метод може застосовувати, наприклад, на основі виконання творчих вправ,

бесід за змістом тексту з елементами вибіркового читання (прочитати опис), формулювання висновків за прочитаним текстом (основної думки) або таких робіт, у яких потрібно знайти початок речення або речення, яке підтверджує думку, відшукати потрібну книжку та певну інформацію з неї. *Метод проблемного викладу* передбачає постановку вчителем/бібліотекарем перед учнями проблеми і визначення шляхів її розв'язання. До цього методу вдаються в тих випадках, коли зміст не є принципово новим, а логічно продовжує раніше вивчене. Це може бути завдання: подумати, про що може йти мова в оповіданні, пригадати певних героїв з мультфільмів, послухати твір та вказати, це байка чи вірш тощо. Як зазначає Т. Пономаренко, серед важливих завдань початкової школи є навчання учнів аналізувати поведінку й почуття героїв, порівнювати зображену в творі моральну ситуацію з аналогічними життєвими подіями. Завдяки цьому відбувається моральне зростання дитини – від актуалізації морального досвіду (поданого безпосередньо в творі) до моральної діяльності [11, с. 247]. Отже, зазначені вище методи забезпечують розвиток самостійності школярів.

Щоб прищепити любов до книжки, інтерес до читання, шкільні бібліотекарі повинні спрямовувати учнів на вдумливе, усвідомлене читання; створювати атмосферу творчого спілкування. Шкільний бібліотекар, формуючи інтерес до читання, має продукувати в учнів п'ять мотивів:

- *пізнавальний мотив* – прагнення читати для того, щоб дізнатися багато нового й цікавого про навколишній світ;
- *перспективний мотив* – прагнення читати для того, щоб було легко й цікаво вчитися в школі;
- *мотив особистісного зростання* – бажання читати, щоб стати таким, як дорослі;
- *діяльнісний мотив* – бажання читати, щоб потім можна було розширити форми ігрової й навчальної діяльності;
- *мотив спілкування з однолітками* – прагнення читати для того, щоб розповідати про прочитаний твір своїм друзям і знайомим [2, с.231].

Педагогічними основами роботи шкільних бібліотек з розвитку інтересу до читання також передбачено створення позитивного іміджу читання й підвищення його престижності; формування мотивуючого середовища культури читання; реалізація міждисциплінарного підходу; формування естетичного смаку; а також забезпечення гарної поінформованості школярів про можливе коло читання.

Для перевірки рівня сформованості читацьких інтересів застосовують метод *контролю* [84; 91]. Серед видів цього методу О. Компаній [7] виокремлює методи усного

контролю та тестову перевірку знань. До *методів усного контролю* належать фронтальне та індивідуальне опитування. Під час фронтального опитування для учнів усього класу пропонують серію логічно пов'язаних між собою запитань. У процесі індивідуального опитування учень має змогу самостійно висловлювати свої думки, коригувати їх і доповнювати.

Практичні методи передбачають різні види діяльності учнів і вчителя/бібліотекаря, але потребують великої самостійності перших. До них належать вправи, а також практичні, графічні, дослідні роботи.

Вправи – багаторазове повторення певних дій або видів діяльності з метою їх засвоєння, яке спирається на розуміння і супроводжується свідомим контролем і коригуванням.

О. Компаній, проаналізувавши різні підходи до методичних положень розвитку читацьких інтересів, дійшла висновку, що найдоцільнішими вправами є мотиваційно-орієнтовні (спрямовані на створення ситуації і мотиву спілкування, первинного уявлення про книги, періодичні видання, орієнтування в змісті, темі уроку та ін.); комунікативно-репродуктивні (націлені на усвідомлення жанру, розуміння слів та виразів; відтворення прослуханого за зразком або виразне читання тощо); змістовно-інформаційні (орієнтовані на осмислення тексту); тренувально-творчі (передбачають роботу учнів як з текстом, так і з інформаційними засобами); закріплювальні (орієнтовані на закріплення засвоєного матеріалу) та контрольні (пов'язані з перевіркою вмінь, що свідчать про сформованість читацьких інтересів) [7, с. 69].

Практичні роботи мають важливе навчально-пізнавальне значення, сприяють формуванню, вмінь і навичок, необхідних для майбутнього життя та самоосвіти. Виконання таких робіт допомагає конкретизації знань, розвиває вміння спостерігати й пояснювати явища, що вивчаються.

Графічні роботи – роботи, в яких зорове сприймання поєднане з моторною діяльністю школярів. Такими є розроблення схем, замальовки з натури або змальовування, малювання [216] на теми прочитаних творів, складання таблиць, графіків, діаграм.

Дослідні роботи – пошукові завдання і проекти, що передбачають індивідуалізацію навчання, розширення обсягу знань учнів.

Серед практичних методів навчання особливе місце посідає метод проектів – метод пошуку, освітня технологія особистісно орієнтованого навчання, суть якого полягає в тому, що учні набувають знань і умінь в процесі планування та виконання практичних завдань – проектів через реалізацію самостійної дослідницької, пошукової діяльності, що дає змогу тісно поєднувати теорію з практикою. Проектні технології мають певні

переваги: одночасне поєднання індивідуальної та колективної діяльності, можливість самореалізації, робота в команді; реалізація вікових потреб у самостійній і практичній діяльності; оцінювання результатів, їх суспільна значущість; можливість бачити результати своєї діяльності; можливість застосування в процесі роботи над проектом сучасних технологій; використання інтернету; використання різноманітних форм взаємодії, в тому числі інтерактивних, які дають змогу активно використовувати творчий потенціал учасників, надають заходам живого неформального характеру, розширюють світогляд і активізують пізнавальні інтереси.

Проекти класифікуються за напрямками діяльності (дослідницькі, інформаційні, прикладні); кількістю учасників (індивідуальні, парні, групові); тривалістю (короткочасні, середньотривалі, довготривалі); формами проведення (екскурсії, експедиції, дебати, „круглі столи”, семінари, конференції, фестивалі, тренінги, аудіо- та відео проекти).

Ознаки проектної діяльності, типологію навчальних проектів, основні вимоги до використання методу проектів, методика їх здійснення докладно описано в статті Л. В. Нгуен [51]. Алгоритм й „підводні камені” підготовки й проведення мережевих акцій розглядалися на всеукраїнському онлайн-семінарі „Мережева акція як сучасна форма роботи з користувачами бібліотеки” (з досвіду роботи бібліотек ЗЗСО Запорізької області) та майстер-класі „Організація та проведення мережевої акції у шкільній бібліотеці”¹³.

Для прикладу пропонуємо перелік проектів, реалізованих у бібліотеках України останніми роками.

Національна бібліотека України для дітей: „Краща література юним читачам” (скорочено – КЛЮЧ)¹⁴, „Почитайко”¹⁵, „Фан-клуб читача”¹⁶, „Візок добрих казок”¹⁷, „Читання – справа сімейна”¹⁸;

Львівська обласна бібліотека для дітей: „Навчально-ігрова бібліотечна програма «Літерландія»”¹⁹, „Читання на каналі”²⁰, „QR-читальня Левенятка”²¹, „Україна – Польща: книжковий міст”²², „Люди, що читають: літературна кав’ярня”²³, Партнерський проєкт із

---

¹³ „Мережева акція як сучасна форма роботи з користувачами бібліотеки”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=sgK72tAtvrs>

¹⁴ КЛЮЧ: Краща Література Юним Читачам URL: <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=5516>

¹⁵ Почитайко. URL: <https://chl.kiev.ua/pub/Home/Index>

¹⁶ Онлайн-проєкт „Фан-клуб читача”. URL: <http://www.chl.kiev.ua/Default.aspx?id=9307>

¹⁷ Онлайн-проєкт „Візок добрих казок”. URL: <http://www.chl.kiev.ua/Default.aspx?id=9311>

¹⁸ Читання – справа сімейна. URL: <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=7137>

¹⁹ Навчально-ігрова бібліотечна програма „Літерландія”. URL: <https://lodb.org.ua/nashi-proekty/navchalno-igrova-bibliotечna-programa-literlandiya>

²⁰ Читання на каналі. URL: <https://lodb.org.ua/nashi-proekty/chytannya-na-kanapi>

²¹ QR-читальня Левенятка. URL: <https://lodb.org.ua/nashi-proekty/qr-chyitalnya-levenyatka>

²² Україна – Польща: книжковий міст”. URL: <https://lodb.org.ua/nashi-proekty/knyzhkovyj-mist>

Видавництвом Старого Лева „Бібліотека Малого Лева”²⁴, „«Леотека». Бібліотечна літературно – туристична ініціатива”²⁵;

Бібліотеки Херсонської області: „Мрій! Читай! Досягай!”, „Читай – і стань успішним!”, міська трирічна конкурсна програма „Дитяче читання для серця і розуму”, щорічний обласний Відкритий урок читання, багаторічна програма „Зустрічі без прощань”, літературне ралі „Парковка на хуторі біля Диканьки”, літературно-краєзнавчий квест, бібліотечна вечірка „Піжама паті”, бібліотечні ігри „хрестики-нулики”, „кросзнайка”, бібліотечне телебачення, яке демонструє рекламні відеоролики, окремі „ігрові” відеофільми [23];

дитячі бібліотеки Миколаївської області: обласний гуманітарний проєкт „Велике читання” [33];

Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва спільно з інтернет-радіо „Nikvesti.fm”): літературний проєкт – аудіоподкаст „Book History” [24];

Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека імені Первоучителів слов’янських Кирила і Мефодія: „Слухай та читай: літературні саундтреки до улюблених книг” [67];

Рівненська державна обласна бібліотека для дітей: „Через маленьку книгу – у великий світ”, „Відомі рівняни читають дітям”, „Літо на книжковій галявині”, „Бібліотека йде до Вас”, „Клуб сімейного дозвілля «Нінтешк@»” [41];

Донецька обласна бібліотека для дітей (м. Маріуполь): „Читай без обмежень! Читай у бібліотеці” [38];

Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка: „Харків – територія читання молоді” [205];

Харківська обласна бібліотека для дітей: „Читаюча дитина”, „Відчуй казку” [61];

Наукова бібліотека Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна: „Одного разу в Казці” [31];

бібліотека Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського: „Книга у віртуальному просторі” [64];

---

²³ **Люди, що читають:** літературна кав’ярня. URL: <https://lodb.org.ua/nashi-proekty/proekty-mynulyx-rokiv/lyudy-shho-chytayut-literaturna-kavyarnya>

²⁴ **Партнерський проєкт із Видавництвом Старого Лева „Бібліотека Малого Лева”.** URL: <https://lodb.org.ua/nashi-proekty/proekty-mynulyx-rokiv/biblioteka-malogo-leva>

²⁵ **Проєкт „Леотека” Бібліотечна літературно-туристична ініціатива.** URL: <https://lodb.org.ua/nashi-proekty/proekty-mynulyx-rokiv/proekt-leoteka>

бібліотеки закладів освіти Запорізької області: обласний проєкт „Книжкові скарби”²⁶;

бібліотека гімназії № 1 „Сузір’я” м. Оріхова Запорізької області: „Солодка бібліотека” [25];

бібліотека Комсомольської гімназії імені В. О. Нижниченка Комсомольської міськради Полтавської області: „Всеволод Нестайко – класик сучасної дитячої літератури” [32];

бібліотека Комсомольської ЗОШ І–ІІІ ст. № 2 з поглибленим вивченням математики: „Виховання активного читача початкової школи. «Світло книг не згасне у вашому домі»” [34];

бібліотека Комсомольської ЗОШ І–ІІІ ст. № 6: „Бібліотечно-бібліографічні знання як складова культури читання учнів” [58];

бібліотека Харківської ЗОШ № 159: „Книга – скарб цивілізації” [51];

бібліотека ЗОШ № 1 смт. Панютине Харківської області: „Найкращий читач школи” [59];

бібліотека Житомирського професійного ліцею текстильних технологій: „Читач року” [68].

Щоб заохотити до читання дошкільників, молодших школярів, дітей з проблемами в розвитку, використовують методику „Лантух із казкою” [203, № 7, с. 7–8; 225, с. 19–20]. Вона полягає в тому, що дітей не примушують читати, а створюють умови, що сприяють розвитку інтересу до читання. Головна ідея – зробити читання життєвою потребою дитини, створюючи доброзичливу комфортну атмосферу спілкування з книжкою у колі близьких їй людей.

У залученні дітей до читання важливою є взаємодія бібліотекаря, педагога і батьків. Як зазначає Т. Білошина, тісна співпраця з учителями та вихователями молодших класів є надзвичайно корисною і плідною для всіх: учителям це допомагає активніше залучати дітей до усвідомленого самостійного читання, навчати їх працювати з книжкою; учні за допомогою постійного читання розширюють коло своїх інтересів, у них формується шанобливе ставлення до книжки, досягнень людства. Зв'язок з учителем та

---

²⁶ Обласний проєкт „Книжкові скарби”. URL: [https://zoippo.net.ua/zapowiki/index.php/Обласний_проєкт_\"Книжкові_скарби\"#D0.90.D0.BD.D0.B4.D1.96.D1.94.D0.B2.D1.81.D1.8C.D0.BA.D0.B0_.D0.95.D0.BC.D0.BC.D0.B0](https://zoippo.net.ua/zapowiki/index.php/Обласний_проєкт_\)

вихователями сприяє точнішому виявленню читацьких інтересів, тіснішому контакту з дітьми для подальшої індивідуальної роботи, уможливує спільне проведення масових заходів [111, с. 3]. Цікавим є досвід співпраці шкільних бібліотекарів та педагогів, висвітлений в публікаціях Л. Кубасової [114], В. Ілларіонової, А. Соловйової, О. Бурнашевої [112], Л. Малиновської [115], Н. Мозирко [116], С. Олефір [117], в роботах учасників конкурсу „Шкільна бібліотека” різних років.

На думку членів Секції бібліотек для дітей та юнацтва ІФЛА, успішний і кваліфікований бібліотекар, який працює з дітьми, використовує існуючі методики для виявлення потреб дітей і їхніх родин в місцевому співтоваристві; створює сприятливе і доброзичливе середовище для дітей та їх сімей з метою забезпечення їм вільного доступу до бібліотечних ресурсів, програм і заходів; взаємодіє і співпрацює з іншими організаціями, що обслуговують дітей та їхні сім'ї в місцевому співтоваристві, для досягнення загальних цілей; здійснює ефективну комунікацію з дітьми та їхніми сім'ями [13, с. 8].

Основними напрямками роботи з батьками юних читачів є вивчення ролі сім'ї у читанні дитини. Батьки повинні знати захоплення своїх дітей, допомагати їм у роботі з книжкою, бути взірцем високої культури в цілому і читанні зокрема [111, с. 3]. Бібліотекарка спеціальної ЗОШ-інтернату м. Вознесенська Миколаївської обл. Т. Білошина [111] залучає батьків до благодійної акції „Подаруй бібліотеці книгу”, спілкується з батьками на батьківських зборах, надає консультації з керівництва дитячим читанням, пропонує батькам анкети на теми „Домашня бібліотека”, „Дитина і книга”. Анкета для батьків, на її думку, дає змогу виявити закономірності між інформаційною культурою учня-читача та його родиною, урізноманітнити форми та підвищити ефективність роботи з батьками, досягти конструктивних рішень у формуванні читацької культури та читацьких інтересів.

Є вже традицією створення на базі бібліотек клубів сімейного читання, про досвід діяльності яких можна прочитати в статтях Я. Воробйової [125], Т. Нахової [127], О. Філіппенко [131].

Методику організації батьківських зборів з читання і орієнтовний сценарій їх проведення пропонує О. Миронова [126]. Також в пригоді можуть стати матеріали виступу бібліотекарів і вчителів на батьківських зборах щодо виховання в дітей любові до читання [129] й збірник матеріалів із розроблення моделей та методик проведення батьківських зборів, присвячених проблемі дитячого читання [130].

Говорячи про співпрацю, не можна не згадати читацькі об'єднання й клуби, що діють при бібліотеках і зорієнтовані на популяризацію читання. Зокрема, при

Національній бібліотеці України для дітей успішно функціонують читацькі об'єднання „МАГІЯ слова” та „Територія казково-розважального читання «Непосидам, пустунам, фантазерам-малюкам»”; у Львівській обласній бібліотеці для дітей – студія дитячої ілюстрації „Мальована книга”, клуб любителів голосного читання „Читання з радістю”; в м. Миколаєві при бібліотеці-філії № 2 – клуб сімейного читання „Бабусина казка”, при бібліотеці-філії № 10 – гурток „Субота – час читання вголос”, при бібліотеці-філії № 16 – театр книги „Вогник”, гурток „Книжкова лікарня”; у м. Білій Церкві при центральній бібліотеці для дітей працює Кімната казок, літературна студія „Рожевий ранок” тощо.

Досягнути ефективності в популяризації книги й читання можна, застосовуючи різні форми, способи, а також мистецтво викладення документів для кращого показу та ефективного використання, впевнені в Національній бібліотеці України для дітей. У підготовленій їй фахівцями консультації „Мерчандайзинг у бібліотеці, або Як полегшити вибір книги читачу” [90] надаються рекомендації щодо спрямування бібліотекарів у русло найефективнішої популяризації ресурсів книгозбірень, у тому числі, використовуючи сучасні методи реклами, які існують у світовій бібліотечній практиці. Мерчандайзинг – наука без слів впливати на підсвідомість, створювати комфортний фон процесу вибору в будь-якому місці. Мерчандайзинг передбачає не лише продуману систему викладення, але й розрахунок і побудову оптимальної схеми руху потоку людей, вивчення цільових груп, чинників, що впливають на їх поведінку, методи управління сприйняттям відвідувачів. Його цілі: зацікавити відвідувача, повідомити максимум корисної та достовірної інформації, вплинути на рішення взяти документи, сформувати потребу або звичку відвідувати бібліотеку, створити комфортне отримання інформації, залишити приємне враження і задоволення від відвідування та ін.

Для того, щоб книги постійно були в полі зору дітей, у класах доцільно створювати власні бібліотеки, укомплектовані особистими книгами учнів. При цьому учителі можуть заохочувати дітей до ведення анотованого каталогу цієї бібліотечки. Слід також організовувати методичні куточки для батьків із порадами щодо дитячого й сімейного читання.

ФОРМИ ПІДТРИМКИ Й РОЗВИТКУ ЧИТАННЯ

Форма – тип, будова, спосіб організації чого-небудь; зовнішній вияв якого-небудь явища, пов'язаний з його сутністю, змістом²⁷.

---

²⁷ **Форма.** *Словник української мови* / Акад. наук УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 1979. Т. 10. С. 617–619.

Сьогодні бібліотекарі, перебуваючи в постійному творчому пошуку, запроваджують нестандартні форми просування книги і читання, вносячи в традиційну роботу нові ідеї і подекуди дивуючи користувачів новими способами заохочення до читання. Розвиток ІКТ також позначився на суспільній свідомості читачів, тому бібліотекам, щоб зміцнити і переосмислити своє місце в соціумі, необхідно використовувати принципово нові форми роботи. Останнім часом традиційні форми роботи з книгою, такі як усний журнал, читацька конференція, захист читацького формуляра, диспут за книжкою, йдуть у минуле. Їх замінюють новими, більш живими, інтерактивними формами роботи: брейн-рингами, бібліомарафонами, флешбуками, різними іграми, квестами, віртуальними подорожами тощо. Хоча, звичайно, вікторини, літературно-музичні композиції, огляди літератури лишаються популярними й зараз. Разом із тим, використовуючи ігрові форми, важливо не захопитися цим як розвагою, яка має стати лише способом просування книги і читання, а не самоціллю.

Головним завданням словника-довідника „Заохочуємо до читання, формуємо інформаційну грамотність” [203] є відображення різноманіття форм діяльності з просування читання й роботи з інформацією в бібліотеці. Основний зміст становлять традиційні та інноваційні форми масової та інформаційно-бібліографічної роботи. Окрім того, подано окремі види позаурочної діяльності, методи навчання й педагогічні технології, що найефективніше спрацьовують в бібліотеках. Словник містить велику кількість корисних посилань, уривки методичних рекомендацій щодо проведення різних заходів.

М. П. Зубко, укладач методичних рекомендацій „Оригінальні ідеї для бібліотеки” [171], зупиняючись на інноваційних, креативних формах роботи, звертає увагу на такі, як літературний аукціон, літературне лото, „Зірковий час”, „Чарівний рюкзачок”, „Книжкові жмурки”, воркшоп, літературна карусель. Для прикладу подає сценарій літературної каруселі, присвяченої творчості Жуль Верна під назвою „Великий мрійник в країні фантастики”.

Бібліотекарі в своїй роботі мають використовувати все різноманіття форм, методів роботи, за допомогою яких виконуються основні функції бібліотеки – інформаційна, освітня та культурна, – впевнені укладачі посібника „Бібліотечні форми і методи роботи з читачами різних вікових категорій” [4]. Вони зазначають, що сьогодні на перший план виходять активні форми та методи роботи, які примушують читача мислити, обстоювати власну точку зору. Така робота дає змогу залучити користувачів різних вікових категорій у загальну діяльність під час проведення заходів у бібліотеці. Мета підготовленого посібника – ознайомити молодих бібліотекарів із активно-масовими формами бібліотечної

роботи та нагадати про них досвідченим бібліотекарям, забезпечивши тим самим різноманітність заходів в бібліотеці.

С. Ковальчук на основі аналізування та узагальнення інформації з професійної періодики, бібліотечних сайтів, інших ресурсів інтернету підготувала словничок сучасних форм роботи в бібліотеках [227].

У 2014 р. в ході 4-го інтернет-марафону від ВГ „Основа” відбувся вебінар, присвячений новим форматам книжок та інноваціям у просуванні книжки й читання. Л. В. Глазунова у циклі публікацій [208–211] на сторінках журналу „Шкільний бібліотекар” докладно висвітлила цю тематику і запропонувала інформацію про фліпбек бук, фанбук, фліпбук, артбук, журнали зін (езін) і проінформувала про форми рекомендації їх читачам.

Сьогодні фахівцям бібліотек надано великий вибір сучасних форм просування книжки й читання. Важливо вибрати найцікавіший досвід, який можна застосовувати в умовах конкретної бібліотеки.

Проаналізувавши перераховані вище публікації, пропонуємо в абетковому порядку перелік деяких форм, які дозволять по-новому подивитися на процес популяризації читання в бібліотеці. У дужках подано посилання на номери статей із бібліографічного списку, що міститься в додатку, із зазначенням сторінок, на яких надано визначення конкретного терміна, а також на номери статей, де наведено приклади застосування певних форм в роботі бібліотек (за наявності публікацій).

Акція (визначення: [203, № 4, с. 8; 221, с. 6–7]; приклади проведення: [45, 52, 65, 50, 124]). Див. також: *Мережева акція*

Альбом (визначення: [203, № 4, с. 9]).

Атака мозкова (визначення: [221, с. 7]).

Аукціон (визначення: [203, № 4, с. 9; 4, с. 9; 231, с. 42]).

Батл (англ. *Battle* – *бій, битва*) (визначення: [221, с. 7–8]).

Бенефіс читача (визначення: [4, с. 5]; приклад: [163]).

Бібліобар (визначення: [227, с. 14]).

Бібліоглобус (визначення: [4, с. 6]).

Бібліографічна мозаїка (визначення: [227, с. 14]).

Бібліографічний (бібліографічна) бієнале (визначення: [227, с. 14]).

Бібліографічний огляд (визначення: [4, с. 7; 203, № 7, с. 9–10]; приклад: [6]).

Бібліографічний огляд контрастний (визначення: [221, с. 8]).

Бібліографічний посібник (визначення: [203, № 4, с. 11]; приклади: [6; 9]).

Бібліокафе (визначення: [231, с. 41, 4, с. 7]).

Бібліокешинг (визначення: [227, с. 15]).

Бібліокрос (визначення: [221, с. 8]).

Бібліомікс (визначення: [231, с. 41]).

„*Бібліоніч*” (визначення: [221, с. 8]; приклад: [262]).

Бібліоперформанс (англ. performance – „вистава, спектакль”) (визначення: [221, с. 8]; приклади: [50, 150]).

Бібліопікнік (визначення: [227, с. 15]).

Бібліотерапевтичні години (визначення: [4, с. 5–6]).

Бібліотерапія (*книготерапія, казкотерапія*) (визначення: [4, с. 6]; приклад: [255]).

Бібліотечний бульвар (визначення: [227, с. 15]).

Бібліотечний десант (визначення: [227, с. 15]).

Бібліотечний журфікс (визначення: [4, с. 6]).

Бібліотечний уїк-енд (визначення: [4, с. 7]).

Бібліотечний урок (визначення: [203, № 4, с. 13]; приклади: [89, 98, 135, 136, 138, 141, 146–148, 153–160, 169, 170, 172, 175, 177, 179, 183–185, 189, 194]).

Бібліотечні сутінки (визначення: [4, с. 7]; приклад: [263]).

Бібліофреш (визначення: [4, с. 8]).

Бібліошопінг (визначення: [227, с. 15]).

Бібліошоу (визначення: [227, с. 15; 203, № 7, с. 28]; приклад: [180]).

Блог (визначення: [203, № 4, с. 14]; приклади: [79, 92, 219]).

Брейн-ринг (визначення: [221, с. 9]).

Буккросинг (визначення: [227, с. 15; 203, № 4, с. 14; 233]; приклади: [229, 232]).

Буктрейлер (визначення: [203, № 4, с. 15; 4, с. 8]; приклади: [234–241]).

Бюлетень (визначення: [203, № 4, с. 16]; приклад: [17]).

Бюро літературних новинок (визначення: [4, с. 8]).

ВЕБ 2.0 сервіси (визначення: [203, № 4, с. 16–18]; приклади: [104, 226]).

Вечір (визначення: [203, № 4, с. 18–19; 4, с. 14]; приклад: [190]).

Вечір-діалог; вечір запитань і відповідей; вечір-імпровізація; вечір-памфлет; вечір-портрет (визначення: [4, с. 14–15]).

Вікторина (визначення: [203, № 4, с. 19–20]; приклади: [132, 152, 193]).

Вітальня (визначення: [203, № 4, с. 22–23]; приклад: [213]).

Газета (визначення: [203, № 4, с. 21–22]).

Геокешинг (визначення: [231, с. 42]).

Година бібліотечна (визначення: [203, № 7, с. 25–26]; приклади: [142, 148, 166]).

Година тихого читання (визначення: [203, № 7, с. 26]).

Гурман-вечір любителів ... жанру (визначення: [4, с. 8]).

Гурток (визначення: [203, № 6, с. 18–19]).

Дайджест (визначення: [203, № 4, с. 24–25]).

Дегустація літературних новинок (визначення: [4, с. 8]).

День бібліотеки (визначення: [203, № 4, с. 25–26]).

День інформації (визначення: [4, с. 16]).

Дискусійні форми роботи з книжкою (визначення: [203, № 4, с. 26–28; 4, с. 9];
приклад: [215]).

Дистанційна робота із заохочення до читання (визначення: [203, № 4, с. 28]).

Екран прочитаних книжок (визначення: [4, с. 18]).

Екскурсія (визначення: [203, № 7, с. 29]; приклад: [56]).

Електронна (віртуальна) виставка (визначення: [203, № 7, с. 29–30]; приклад:
[64]).

Ерудит-лото (визначення: [4, с. 9]).

Жива газета (визначення: [203, № 6, с. 5–6]).

Ігри (визначення: [4, с. 18; 203, № 6, с. 6–7]; приклади: [30, 50, 207, 219, 252, 254,
255, 258–261]).

Дидактичні (дисконтактні) ігри (визначення: [4, с. 19]).

Ігри-подорожі (визначення: [4, с. 18]).

Інтелектуальні ігри (визначення: [4, с. 18; 203, № 6, с. 7–8]).

Літературний суд (визначення: [4, с. 18]).

Ситуаційна гра (визначення: [4, с. 18]).

Пізнавальна гра (визначення: [203, № 6, с. 8–9]).

Інтерактивна виставка (визначення: [227, с. 15]).

Інформаційний брифінг (визначення: [227, с. 16]).

Інформаційний супермаркет (визначення: [227, с. 16]; приклад: [90]).

Інформина (визначення: [221, с. 13]).

Змагання (визначення: [203, № 7, с. 18–19]; приклади: [167, 258]).

Зустріч (визначення: [203, № 4, с. 21]; приклад: [172]).

Календар (визначення: [203, № 6, с. 9–10]).

Караван книжок (визначення: [231, с. 42]).

Квест літературний (бібліоквест) (визначення: [231, с. 42; 203, № 6, с. 10–11];
методика проведення квест-гри: [221, с. 26–33]; приклади: [50, 165, 174, 186, 219, 253, 256,
257]).

Квілт (визначення: [203, № 6, с. 11–12; 229]).

Клуби за інтересами (визначення: [4, с. 9; 203, № 6, с. 12]; приклади: [98, 125]).

*Книжкова виставка*²⁸ (визначення: [203, № 6, с. 12–13]; приклади: [30, 50, 98, 250, 212, 223]).

Книжкове дефіле (визначення: [4, с. 9]).

Книжкове кафе (визначення: [4, с. 9–10]).

Книжковий аукціон (визначення: [4, с. 9]).

Книжковий дрескод (визначення: [227, с. 16]).

Книжковий (бібліотечний) фрімаркет (визначення: [227, с. 16]).

Книжкові піжмурки (визначення: [231, с. 42; 4, с. 10]; приклад: [229]).

Колективна творча справа (визначення: [203, № 6, с. 13–14]).

Композиція (визначення: [203, № 6, с. 14–15]).

Конкурс (визначення: [203, № 6, с. 15–16]; приклади: [266, 149]).

Конкурс читацьких уподобань (визначення: [4, с. 10]).

Конференція (визначення: [203, № 6, с. 16–17]).

Конференція читацька (визначення: [203, № 7, с. 26–27; 4, с. 16]).

Круглий стіл (визначення: [203, № 6, с. 17–18]; приклад: [8]).

Лекція (визначення: [203, № 6, с. 19–20]).

Літературне караоке (визначення: [4, с. 11]).

Літературне лото (визначення: [4, с. 11–12]).

Літературне свято (визначення: [4, с. 10]; приклад: [140, 162, 191, 250]).

Літературний бал (визначення: [4, с. 10]).

Літературний вернісаж (визначення: [4, с. 10]; приклад: [177]).

Літературний вечір-концерт. Літературний вечір-дивертисмент (визначення: [4, с. 10]).

Літературний глобус (визначення: [4, с. 11]).

Літературний диліжанс (визначення: [4, с. 11]; приклад: [219]).

Літературний калейдоскоп (визначення: [4, с. 11]).

Літературний карнавал (визначення: [4, с. 12]).

Літературний колаж (визначення: [4, с. 11]).

Літературний лабіринт (визначення: [4, с. 12]).

Літературний пінг-понг (визначення: [4, с. 12]).

Літературний ранок (визначення: [4, с. 10]).

---

²⁸ **Орієнтовний паспорт виставки** в бібліотеці. URL:
https://docs.google.com/document/d/1F0CqPOWJTI3a3_nFd251WIDrTM9HXMh501HaisMHW1E/edit

Літературний ринг (визначення: [4, с. 12]; приклад: [35]).

Літературний суд (визначення: [203, № 6, с. 20–21]).

Літературний флешмоб (визначення: [4, с. 12]; приклад: [56]).

Літературний ярмарок (визначення: [4, с. 12]).

Літературні гонки „Великий книжковий шлях” (визначення: [221, с. 16]).

Літературні екскурсії (визначення: [231, с. 42]; приклади: [50, 56]).

Літературно-музичні салони (визначення: [4, с. 12]).

„Літня альтанка з книгою” (визначення: [4, с. 18]).

Марафон (визначення: [203, № 7, с. 5–6]; приклад: [204]).

*Мережева акція*²⁹ [49]. Див. також.: *Проєкт мережевий*
Методичні рекомендації (визначення: [75, с. 54]; приклади: [72, 78, 91, 99–101, 221, 244–246, 248, 250]).

Обговорення книжки (визначення: [4, с. 12–13; 203, № 7, с. 10–11]).

Олімпіада (визначення: [203, № 7, с. 11–12]; приклад: [188]).

Печа-куча (визначення: [221, с. 17]).

„Підвішена книга” (визначення: [221, с. 17]).

Пізнавальна година (визначення: [4, с. 13]; приклад: [164]).

Плакат (визначення: [203, № 7, с. 12–13]).

Поетичний альбом (визначення: [4, с. 13]).

Поетичний зорепад (визначення: [4, с. 13]).

Поле чудес (визначення: [203, № 7, с. 13]).

Презентація книги (прем'єра книги) (визначення: [4, с. 13; 203, № 7, с. 14–15]; приклад: [217]).

Пресконференція (визначення: [203, № 7, с. 15]).

Пресмарафон (визначення: [4, с. 13]).

Програма читання (визначення: [203, № 7, с. 15–16]; приклади: [57]).

Проєкт мережевий [203, № 7, с. 17]; приклади: [31, 64, 218]).

Репортаж-огляд (визначення: [221, с. 18]).

Свято в бібліотеці (визначення: [203, № 7, с. 13–14]).

Скетчбук-парад (визначення: [221, с. 18]).

Слем (визначення: [221, с. 19]).

Театр книжки (визначення: [221, с. 20]).

---

²⁹ Сервіси для створення мережевої акції : порадник координатору-початківцю. URL: <https://viola19032009.wixsite.com/mysite-13>.

Театр ляльок (визначення: [203, № 7, с. 20–21]).

Тиждень тематичний (визначення: [203, № 7, с. 9]; приклад – Тиждень дитячого читання [65, 242–250]).

Токиоу (визначення: [4, с. 15; 203, № 7, с. 21–22]).

Трибуна читача (визначення: [221, с. 21]).

Турнір ерудитів (визначення: [4, с. 15]).

Усний журнал (визначення: [4, с. 17; 203, № 7, с. 22–23]).

Факультативні заняття (визначення: [203, № 7, с. 23–24]).

Фестиваль бібліотечний (визначення: [203, № 7, с. 24]).

Флешбук (визначення: [231, с. 42]).

Флешмоб (визначення: [203, № 7, с. 24–25]; приклад: [56]).

Чарівний рюкзачок (визначення: [203, № 4, с. 20–21]).

Читання (визначення: [203, № 7, с. 27]).

Шок-цитата (визначення: [4, с. 16]).

Сучасна молода людина насамперед є споживачем комп'ютерних продуктів, особистістю, орієнтованою швидше на сприйняття віртуальної, а не вербальної інформації. Вона краще сприймає інформацію, яку подають яскраво, динамічно, стисло, тому головне завдання для бібліотекарів – привернути увагу, викликати емоційну реакцію, бажання взяти книжку в руки.

Кожен фахівець обирає для себе найкраще, те, що можна організувати в умовах конкретної бібліотеки. Бажано не зупинятися на досягнутому і постійно поповнювати скарбничку форм роботи з книжкою і з користувачами, поєднуючи традиційні та інноваційні методи. Новітні технології, презентації на мультимедійній дошці допоможуть краще і якісніше провести масовий захід. А запорука успіху бібліотечної роботи – творчість, любов до книги і читача [4, с. 20].

Для досягнення кращого результату в роботі бібліотек важливо скористатися деякими порадами з освоєння нових форм просування книги й читання:

1) упровадження нових форм не має бути самоціллю: вони повинні мати переваги перед тими, що використовувалися раніше, і застосовуватися для підвищення ефективності діяльності установи, а не для урізноманітнення діяльності бібліотекаря;

2) роботу потрібно починати з вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду впровадження новацій: ймовірно, що фахівець планує впровадити в свою роботу те, що вже існує в діяльності іншої бібліотеки, тому можна скористатися цим досвідом, або створити на її базі власну новацію;

3) фахівці рекомендують створювати картотеку форм, що застосовують в бібліотеці, установах області, країни та світу з описом їх методик та прикладами. Це дасть змогу систематизувати досвід, мати швидкий доступ до необхідної інформації;

4) бібліотекар повинен бути готовий до впровадження нового: мати досвід роботи в цій сфері, необхідні знання, творчий потенціал, володіти такими особистісними якостями, як цілеспрямованість, допитливість, терпіння, вміння ризикувати, засвоювати способи розвитку;

7) після впровадження нової форми необхідно оцінити її ефективність: виявити плюси й мінуси, ступінь застосовності в діяльності інших бібліотек, подальші можливості розвитку й вдосконалення.

Будь-яка робота є дієвою, якщо її виконують системно. Тому потрібно прагнути до створення саме цілісної системи залучення до читання учнів усіх вікових груп. Значну допомогу бібліотекареві може надавати актив книгозбірні. Обов'язковою умовою успішної масової роботи шкільної бібліотеки є тісна взаємодія з іншими структурними підрозділами школи, з учителями-предметниками. Величезні перспективи відкривають спільні форми роботи з бібліотеками централізованих бібліотечних систем і спеціалізованих дитячих і юнацьких бібліотек, які мають багаті фонди і кваліфікованих фахівців.

Важливими показниками сформованої читацької самостійності школяра є коло читацьких зацікавлень, активність у виховних заходах, потреба в читацькому самовираженні, самостійність у доборі книжок для читання, бажання читати їх у вільний час.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Формування інтересу до читання: історія й теорія

1. Баліка, Л. М. Екстраполяція досвіду роботи шкільної бібліотеки у процесі розвитку інтересу до читання / Л. М. Баліка // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : РДГУ, 2015. – Вип. 1. – С. 86–93. – Бібліогр.: 6 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2015_1_12.

У статті проаналізовано методи і форми роботи шкільної бібліотеки у період 1960–1991 рр. з учнівською молоддю у процесі розвитку інтересу до читання з точки зору можливості їх використання в сучасних умовах.

2. Баліка, Л. М. Педагогічні основи роботи шкільних бібліотек щодо розвитку в учнів інтересу до читання / Л. М. Баліка // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне, 2017. – Вип. 6. – С. 225–236. – Бібліогр.: 12 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2017_6_27.

У статті розкрито педагогічні основи роботи шкільних бібліотек щодо розвитку інтересу до читання. Акцентовано увагу на тому, що педагогічна діяльність притаманна будь-якій бібліотеці, особливо шкільній, і реалізується у її освітній, виховній та розвивальній функціях. Проаналізовано вікові етапи читацького розвитку. Зазначено, що у дітей, відповідно до особливостей їх психофізіологічного розвитку, спочатку виникає інтерес до читання, а згодом формується певний читацький інтерес; розкрито етапи формування інтересу: цікавість, зацікавленість, допитливість, пізнавальний інтерес, теоретичний інтерес. Доведено, що у роботі шкільної бібліотеки усі ці етапи змінюються, взаємопроникають, пов'язуються між собою.

3. Бібліотекар як учасник процесу читання та його популяризатор / Нац. парлам. б-ка України ; [уклад. М. Талалаєвська ; відп. ред. І. Цуріна]. – Київ : НПБУ, 2016. – 43 с. – Бібліогр.: с. 41–43.

4. Бібліотечні форми і методи роботи з читачами різних вікових категорій : метод.-практ. матеріали / Київ. обл. б-ка для дітей ; [уклад.: О. М. Литвин, Л. П. Соляник ; наук. ред. та відп. за вип. М. П. Зніщенко]. – Київ : [КОБДД], 2015. – 22 с. – (Серія „В практику роботи бібліотек”). – Текст видання представлено також в інтернеті: https://child-library.kiev.ua/files/KOBDD_bibl_formi.pdf.

5. Бондаренко, С. К. Керівництво читанням у кінці XIX – на початку XX ст. у контексті дискурсу медіа і цифрового простору / Бондаренко Станіслав Костянтинович // Короленківські читання 2014 „Бібліотеки, архіви, музеї: формування цифрового регіонального простору” : матеріали XVII міжнар. наук.-практ. конф., (м. Харків, 8 жовт.

2014 р.) / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Харків. держ. акад. культури – Харків, 2015. – С. 231–240. – Бібліогр.: 17 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <https://www.docme.ru/doc/1087795/korolenk%D1%96vs.%D1%96-chitannya-2014>.

6. Дитина і книга: погляд крізь призму часу : бібліогр. огляд вид. із фондів Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського, Укр. бібл. асоц. ; [упоряд. Рубан А. І. ; наук. консультант Заліток Л. М. ; наук. ред. Рогова П. І. ; ред. Білоцерківець І. П.]. – Київ : [б. в.], 2012. – 62, [1] с. – (На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек ; вип. 8). – Текст видання представлено також в інтернеті: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/Dytyna_i_knyga.pdf.

7. Компаній, О. В. Формування читацьких інтересів молодших школярів у теорії та практиці навчання / Компаній О. В. // Пед. альманах. – 2013. – Вип. 19. – С. 65–71. – Бібліогр.: 9 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2013_19_12.

8. Майстерність популяризувати книгу [Електронний ресурс] : матеріали круглого столу, м. Рівне, 28 жовт. 2016 р. / Рівнен. обл. від-ня Укр. бібл. асоц., Рівнен. обл. універс. наук. б-ка ; [упоряд. та ред. Н. П. Волян ; ред.: О.Л. Промська, О. М. Зень]. – Електрон. дані. – Рівне : [б. в.], 2017. – 33 с. : іл. – Режим доступу: <http://libr.rv.ua/data/library/img/33.pdf>, вільний (дата звернення: 5.08.21). – Назва з екрана.

9. Майстрові читання : рек. покажч. літ. для читачів-учнів 7–9 кл. / Нац. б-ка України для дітей ; авт.-уклад.: Н. О. Гажаман, Н. П. Марченко, О. М. Тімочка. – Київ : [б. в.], 2015. – (Серія „Справжній читач” ; вип. 3). – Текст покажчика представлено також в інтернеті: <http://www.chl.kiev.ua/metodu\МАЙСТРОВІ ЧИТАННЯ.pdf>.

У покажчику представлено кращу художню та пізнавальну літературу, видану в Україні за роки незалежності.

10. Мелентьева, Ю. П. Глоссарий по проблеме чтения / Ю. П. Мелентьева // Библиография. – 2013. – № 3. – С. 35–38.

Глоссарій містить перелік термінів (400 дефініцій), що використовуються в сучасній науці стосовно читання як складного й багатоаспектного явища та відображають ступінь вивчення його різних аспектів.

11. Пономаренко, Т. А. Формування в молодших школярів першооснов читацької самостійності в процесі роботи з дитячою книжкою / Тетяна Анатоліївна Пономаренко // Тавр. вісн. освіти. – 2017. – № 3. – С. 243–251. – Бібліогр.: 5 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті:

https://drive.google.com/file/d/0B3AWUScdBCMFbF9jX1dvam5ucW8/view?resourcekey=0-a90F18cPV2VS7iPz_53-7g.

У статті висвітлено окремі аспекти формування читацької самостійності в початковій школі, акцентовано увагу на необхідності розширення методів і форм виховної роботи з дитячою книжкою для формування першооснов читацької самостійності молодших школярів.

12. Роль шкільної бібліотеки в розвитку дитячого читання : з Інформ.-аналіт. матеріалів підсумк. колегії МОН України // Укр. мова й літ. в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2009. – № 9. – С. 4–8.

13. Руководство ИФЛА по библиотечному обслуживанию детей в возрасте 0–18 [Электронный ресурс] / ИФЛА, Секция б-к для детей и юношества ; под ред. Кэролин Рэнкин ; пер. на рус. яз. Вера Петровна Чудинова [и др.]. – 2-е изд. (перераб. изд. 2003 г.). Версия 1.1.1. – Электрон. данные. – [Москва], 2019. – 28 с. – Принят Проф. ком. ИФЛА в авг. 2018 г., дата перевода: май 2019 г. – Режим доступа: https://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ifla-guidelines-for-library-services-to-children_aged-0-18-ru.pdf, вільний (дата звернення: 7.07.21). – Назва з екрана.

14. Стратегія розвитку читання на 2021–2025 роки „Читання як життєва стратегія” [Електронний ресурс] : проєкт / М-во культури та інформ. політики України : [офіц. вебпортал]. – Електрон. дані та прогр. – Київ, 2021. – Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/files/pdf/СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЧИТАННЯ.pdf>, вільний (дата звернення: 20.08.2021). – Назва з екрана.

15. Шуляр, В. Компетентність читача : словник-довідник / Василь Шуляр // Укр. літ. в загальноосвіт. шк. – 2010. – № 2. – С. 15–16. – Бібліогр.: 5 назв.

2. Дослідження

16. Бібліотека, книга, комп'ютер, читання: орієнтації підлітків : прогр. та методика соціол. дослідж. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. О. В. Безручко. – Київ : [б. в.], 2011. – 8 с.

17. Моє хобі – читання : підсумки регіон. соціол. дослідж. Бюл. соціол. служби. Вип. 20 / Нац. б-ка України для дітей ; матеріал узагальнила О. Б. Петренко. – Київ : [б. в.], 2011. – 12 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: <https://refdb.ru/look/1789577.html>.

У цьому випуску соціологічного бюлетеня вміщено узагальнені результати регіонального соціологічного дослідження „Моє хобі – читання”, проведеного Національною бібліотекою України для дітей у 2008 р.

18. Мороз, А. Читання молоді цифрової доби: міфи та реальність [Електронний ресурс] / Анна Мороз // Бібліосвіт : інформ. вісн. : [інтернет-версія]. – Електрон. дані. – 2020. – № 2. – С. 80–87. – Режим доступу: <http://profy.4uth.gov.ua/methodical-work-of-the-state-library-of-ukraine-for-youth/newsletter-bibliosvit/2020-vip-73-76/bibliosvit-74-no2-2020>, вільний (дата звернення: 25.08.2021). – Назва з екрана.

Наведено результати соціологічного дослідження „Читацькі пріоритети миколаївської молоді”, проведеного Миколаївською обласною бібліотекою для юнацтва в межах обласного бібліотечно-освітнього проєкту із вивчення і промоції читання „Трикутник агентів змін: читацька компетенція бібліотекарів, вчителів, молоді”.

19. Павлівська, В. А. Бібліотечні дослідження : [добірка тестів для дослідж. рівня культури читання учнів] / В. А. Павлівська // Шкіл. б-ка. – 2012. – № 17/18. – С. 55–56.

20. PISA: читацька грамотність / PISA.Ukraine, М-во освіти і науки України, Укр. центр оцінювання якості освіти ; [уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко]. – Київ : [УЦОЯО], 2017. – 123 с. – Текст документа представлено також в інтернеті: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2018/01/PISA_Reading.pdf.

Пропоноване видання містить резюме найважливіших теоретичних і методологічних положень рамкового документа міжнародного порівняльного дослідження PISA стосовно читацької грамотності 15-річних осіб.

3. Досвід роботи бібліотек. Проєкти. Акції

21. Акеліна, Н. А. Проектна діяльність як ефективний засіб залучення дітей до читання / Н. А. Акеліна // Шкіл. бібліотекар. – 2012. – № 8 (серп.). – С. 9–14.

22. Андрух, Л. М. Школа – перш за все книга! / Л. М. Андрух // Шкіл. б-ка. – 2013. – № 19/20. – С. 87–89.

У статті йдеться про проєкт бібліотеки спецшколи-інтернату для дітей із важкими порушеннями мови м. Горлівки. Мета проєкту – обґрунтування доцільності та ефективності застосування індивідуальних та масових форм роботи з керівництва читанням як засобів формування й підвищення позитивної мотивації до читання учнів.

23. Бардашевская, А. Книга и чтение для „поколения Google”: инновац. проекты дет. б-ки : [досвід б-к Херсонщини] / Анна Бардашевская // Світ дит. б-к. – 2011. – № 3. – С. 19–21.

24. Бібліотечні методи промоції читання : метод. рек. / Миколаїв. обл. б-ка для юнацтва ; [уклад. І. В. Бринкіс]. – Миколаїв : [МОБЮ], 2019. – 23 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: <https://www.slideshare.net/unbib/ss-214669426>.

У методичних рекомендаціях розглянуто сучасні ідеї популяризації читання, розкрито значення мультимедійного продукту для читача нового покоління, презентовано досвід фахівців Миколаївської ОБЮ щодо співпраці з телебаченням та радіо у справі залучення молоді до книжки. Висвітлено цікаві напрацювання зарубіжних бібліотек у сфері промоції читання.

25. Білодід, Л. І. „Солодка бібліотека” : [проект з популяризації читання в шк. б-ці] / Л. І. Білодід // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 12. – С. 12–14. – Бібліогр.: 15 назв.

26. Гаврилюк, С. Ш. Діяльність інформаційно-методичного центру на підтримку дитячого читання : [інновац. процеси в б-ці ЗОШ № 1 м. Полтави] / Гаврилюк Саїда Шаміліївна // Шкіл. б-ка плюс. – 2017. – Лют. (№ 3/4). – С. 6–8. – Доп. на наук.-практ. конф. „Дитина читає...”, провед. для шкіл. бібліотекарів м. Полтави в рамках Всеукр. місячника шкіл. б-к „Книга і читання – важливі чинники у вихованні духовних цінностей учнів”.

27. Горбенко, Н. MINT і сприяння читанню [Електронний ресурс] / Наталія Горбенко // Б-ка у форматі Д° : [електрон. журн.] / Нац. б-ка України для дітей, Укр. асоц. працівників б-к для дітей. – Електрон. дані. – Київ, 2020. – № 1. – С. 36–39. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/D0/Book/View/120#page/36/mode/2up>, вільний (дата звернення: 22.08.21). – Назва з екрана.

Про проект MINT (Німеччина) і його сприяння просуванню читання.

28. Греченіна, Т. І. Шкільна бібліотека в просторі дитячого читання : [із досвіду роботи б-ки ЗОШ № 103 м. Харкова] / Т. І. Греченіна // Шкіл. бібліотекар. – 2017. – № 11. – С. 2–10. – Бібліогр.: 14 назв.

29. Гуркаленко, І. В. Реклама книги й бібліотеки – сучасний засіб просування читання : [із досвіду роботи б-ки СШ № 75 м. Харкова] / І. В. Гуркаленко // Шкіл. бібліотекар. – 2017. – № 1. – С. 6–9.

30. Дабарская, Н. А. Опыт работы заведующей отделом методики и инноватики Центральной городской детской библиотеки города Трехгорного Н. А. Дабарской : [игровая деятельность в работе шк. б-ки, идеи для выставок, реклама б-к, популяризация чтения, выставоч. работа] / Н. А. Дабарская // Шкіл. б-ка плюс. – 2012. – Черв. (№ 11/12). – С. 27–45 ; Лип. (13/14). – С. 2–14. – Бібліогр.: 5 назв.

31. Долматова, Н. І. Сучасні засоби залучення студентства до читання: досвід практичної роботи [Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені

академіка В. Лазаряна] [Електронний ресурс] / Долматова Н. І., Калашникова Г. О. // Бібліотека університету на новому етапі розвитку соціальних комунікацій : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 1–2 груд. 2016 р.) / Наук.-техн. б-ка Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна [та ін. ; за заг. ред. Т. О. Колесникової]. – Електрон. дані. – Дніпро, 2016. – Режим доступу: http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/9101/1/Dolmatova_Kalashnykova.pdf, вільний (дата звернення: 4.09.2021). – Назва з екрана.

У доповіді розглянуто сучасні засоби залучення студентів до читання. Наведено різновиди реклами бібліотеки – вебсайт, бібліотечні сторінки у соціальних мережах; подано приклади використання мультимедійних інструментів у практичній роботі.

32. Жмур, Л. О. Проектна діяльність як засіб активізації читацьких інтересів учнів : (з досвіду роботи бібліотекарів гімназії ім. В. О. Нижниченка) : [проект „Всеволод Нестайко – класик сучасної дитячої літератури”] / Любов Олександрівна Жмур, Юлія Михайлівна Спащенко // Шкіл. б-ка плюс. – 2012. – Серп. (№ 15/16). – С. 31–46.

33. Задерій, Л. „Великому читанню” на Миколаївщині – бути! / Ліана Задерій // Бібл. форум України. – 2013. – № 1. – С. 25–27.

У статті представлено досвід дитячих бібліотек Миколаївської області щодо реалізації обласного гуманітарного проекту „Велике читання”.

34. Кам'янська, Т. Б. Світло книги не згасне у вашому домі : [проект на допомогу виховання актив. читача] / Тетяна Борисівна Кам'янська // Шкіл. б-ка плюс. – 2012. – Серп. (№ 15/16). – С. 26–27.

35. Клименко, С. В. Читання і діти: діапазон ідей і можливостей / С. В. Клименко // Шкіл. бібліотекар. – 2017. – № 10. – С. 4–14.

Представлено досвід роботи бібліотекаря ЗОШ с. Мелекіне Першотравневого району Донецької області.

36. Коваленко, Т. В. Формування і розвиток читацької компетентності в умовах НУШ / Т. В. Коваленко // Шкіл. бібліотекар. – 2020. – № 6 (черв.). – С. 6–12 ; № 7 (лип.). – С. 6–11.

У статті висвітлено основні напрями діяльності бібліотеки ЗОШ № 56 м. Харкова.

37. Коваль, О. Творча діяльність як спосіб кращого засвоєння основної програми з літератури [Електронний ресурс] / Оксана Коваль // Б-ка у форматі Д° : [електрон. журн.] / Нац. б-ка України для дітей, Укр. асоц. працівників б-к для дітей. – Електрон. дані. – Київ, 2019. – № 1. – С. 45–47. – Режим доступу:

<https://chl.kiev.ua/D0/Book/View/116#page/45/mode/1up>, вільний (дата звернення: 11.09.20). – Назва з екрану.

У статті йдеться про діяльність читацького Товариства з обмеженою відповідальністю „Час творити”, створеного на базі Національної бібліотеки України для дітей, де учасники мають можливість проявити свої творчі здібності, читаючи твори української та світової літератури для дітей.

38. Козінченко, Л. Бібліотека працює без канікул, або Читай без обмежень! [Електронний ресурс] / Лілія Козінченко // Б-ка у форматі Д° : [електрон. журн.] / Нац. б-ка України для дітей, Укр. асоц. працівників б-к для дітей. – Електрон. дані. – Київ, 2020. – № 1. – С. 46–47. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/D0/Book/View/120#page/46/mode/2up>, вільний (дата звернення: 22.08.21). – Назва з екрана.

У статті йдеться про проєкт „Читай без обмежень! Читай у бібліотеці”, що діє у Донецькій обласній бібліотеці для дітей (м. Маріуполь).

39. Конєва, Н. А. Значение проектной работы школьной библиотеки для формирования читательской компетентности школьников / Н. А. Конєва // Шк. б-ка. – 2011. – № 1/2. – С. 117–119.

40. Коцюрба, І. А. Читання – шлях до успіху : [досвід популяризації читання в шкiл. б-ці с. Пугачівське Черкас. обл.] / І. А. Коцюрба // Шкiл. бiблiотекар. – 2015. – № 8. – С. 8–11. – Бiблiогр.: 5 назв.

41. Лісова, Л. Дитяче читання в сучасних умовах: здобутки і завдання : [діяльність Рівнен. держ. обл. б-ки для дітей з популяризації читання] / Лариса Лісова // Світ дит. б-к. – 2012. – № 4/5. – С. 50–53.

42. Лыщик, Н. Научить детей любить книгу / Наталья Лыщик // Бiбл. свет. – 2020. – № 4. – С. 14–15.

У статті йдеться про міжвідомчий проєкт „Книжка – кращий друг”, який реалізовують з 2018 р. співробітники районної бібліотеки і дошкільного центру розвитку дитини № 7 м. Волковиська (Білорусь).

43. Мамедова, Ю. П. Популяризація книги та читання в шкiльнiй бiблiотецi : [iз досвiду роботи б-ки НВК с. Великi Проходи Харкiв. обл.] / Ю. П. Мамедова // Шкiл. бiблiотекар. – 2016. – № 12. – С. 6–8.

44. Маркевич, О. А. Проектирование читательской деятельности детей и подростков как компонент развития профессиональной компетентности педагога-библиотекаря / О. А. Маркевич // Шк. б-ка. – 2011. – №9/10. – С. 44–46.

- 45. Маслова, І. М.** Всеукраїнська ініціатива „Додай читання”: [залучення дітей до читання: досвід роботи б-ки ЗОШ № 114 м. Кривого Рогу] / І. М. Маслова // Шкіл. бібліотекар. – 2014. – № 12. – С. 2–3.
- 46. Мезенина, С.** Привлекательный имидж чтения, или Маленькие секреты школьной библиотеки по его продвижению / Светлана Мезенина // Шкіл. б-ка плюс. – 2011. – Черв. (№ 12). – С. 11–17.
- 47. Мельник, М. І.** Популяризація книги в контексті інформаційних потреб сучасного студента : [досвід Б-ки Вінниц. нац. мед. ун-ту ім. М. І. Пирогова] / Майя Мельник // Бібл. форум: історія, теорія і практика. – 2018. – № 4. – С. 36–38.
- 48. Мельничук, Г.-А. Б.** Нові форми та методи розвитку інтересу до читання у студентів [Івано-Франківського національного] медичного університету [Електронний ресурс] / Мельничук Г.-А. Б. // Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону „Про вищу освіту” та інформатизації суспільства : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 16–19 черв. 2015 р., м. Івано-Франківськ / Наук. б-ка ім. М. Максимовича Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, Наук. б-ка Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка, Наук.-техн. б-ка Івано-Франків. нац. техн. ун-ту нафти і газу. – Електрон. дані. – Івано-Франківськ : [НТБ ІФНТУНГ], 2015. – С. 194–202. – Бібліогр: 18 назв. – Режим доступу: <http://library.nung.edu.ua/sites/default/files/conf2015-06-19/konf-2015-5.pdf>, вільний (дата звернення: 16.08.2021). – Назва з екрана.
- 49. Мережеві акції** [Електронний ресурс] / [Запоріз. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти] // ЗапоВікі : [вебпортал] / [Запоріз. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти]. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://zoippo.net.ua/zapowiki/Мережеві_акції, вільний (дата звернення: 30.08.21). – Назва з екрана.
- 50. Мишко, Ю. О.** Інноваційні форми культурно-просвітницької діяльності дитячих бібліотек України / Мишко Ю. О. // Інтегров. комунікації. – 2018. – Вип. 2 (6). – С. 41–49. – Бібліогр.: 8 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <https://intcom.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/120/97>.

У статті обґрунтовано доведено, що характерною рисою, яка об'єднує всі форми культурно-просвітницької діяльності бібліотек для дітей є те, що вони спрямовані на розвиток та популяризацію дитячого читання, а також збільшення читацького контингенту бібліотек. На основі аналізу діяльності п'яти потужних українських бібліотек для дітей – Національної бібліотеки України для дітей, Львівської обласної бібліотеки для дітей, Харківської обласної бібліотеки для дітей, Хмельницької обласної бібліотеки для дітей імені Т. Г. Шевченка, Чернігівської обласної бібліотеки для дітей – автором зроблено перелік основних форм культурно-просвітницької діяльності дитячих

бібліотек. Найпопулярнішими й найвикористовуванішими формами виявилися театралізовані вистави, навчальні заняття, конкурси, акції, проєкти, фестивалі, презентації, ігри, квести, флешмоби, виставки, екскурсії.

51. Нгуен, Л. В. Проектні технології в роботі шкільної бібліотеки / Людмила Василівна Нгуен // Джерело пед. інновацій : інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 65–74. – Бібліогр.: 19 назв. – Дод.: Проєкт „Книга – скарб цивілізації”: с. 70–73.

52. Обласну бібліотечну акцію на підтримку дитячого читання відзначено на міжнародному рівні [Електронний ресурс] / [Херсон.обл.рада] // Херсонщина за день : [інтернет-видання]. – Текст. і граф. дані. – 2020. – 12 трав. – Режим доступу: <http://khor.gov.ua/2020/05/12/20854/>, вільний (дата звернення: 20.08.2021). – Назва з екрана.

У статті проінформовано про внесення проєкту „Мрій! Читай! Досягай!” Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки у перелік номінантів міжнародної премії „IBBY-Asahi Reading” 2020 р.

53. Пильдес, М. Б. Инновационный метапредметный полипроект „Чтение с увлечением”: развитие читательской компетенции и информационной культуры школьников в процессе реализации программ основного и дополнительного образования / М. Б. Пильдес, Е. Д. Тенютина, Е. Н. Загребельная // Шк. б-ка. – 2013. – № 2/3. – С. 50–57 ; № 4. – С. 9–19 ; № 5. – С. 44–50.

54. Півторак, О. М. Таємниці творчості: методична відсебція : опис впровадж. інновацій / О. М. Півторак / Оксана Миронівна Півторак // Шкіл. б-ка плюс. – 2013. – Лип. (№ 13/14). – С. 2–4.

У статті репрезентовано персонал-технології голови Калуського міськрайонного відділення УБА, голови методоб'єднання шкільних бібліотекарів, завідувача бібліотеки Войнилівської загальноосвітньої школи I–III ступенів, спрямовані на формування сучасного допитливого, культурного учня-читача.

55. Полохач, Т. М. Сучасна бібліотека – центр підтримки та розвитку культури читання : [основні напрями роботи б-ки КЗО СЗШ с. Незабудине Дніпропетров. обл.] / Т. М. Полохач // Шкіл. бібліотекар. – 2013. – № 5 (трав.). – С. 8–14.

56. Попова, Н. „БібліоКемп лідерів читання” на Херсонщині / Наталія Попова // Бібл. планета. – 2019. – № 2. – С. 16–17.

У статті йдеться про перебіг триденного „БібліоКемпа лідерів читання”, який зібрав переможців обласних етапів першого Всеукраїнського конкурсу проєктів „Лідер читання”. Для підтримання тренда конкурсу – залучення дітей до читацької активності та участі у бібліотечних заходах – організатори „БібліоКемпу” наповнили його програму

різноманітними компонентами: танцювальним флешмобом „Будь патріотом – читай українське!”, віртуальною подорожжю літературною Херсонщиною з GPS-навігатором; екскурсією бібліотекою „На гостини до Дніпрової Чайки”, херсонськими музеями та Біосферним заповідником „Асканія-Нова” ім. Ф. Фальц-Фейна.

57. Прокопенко, Л. Шкільні та публічні бібліотеки як освітні партнери: досвід промоції читання в німецьких бібліотеках / Лілія Прокопенко, Тетяна Швачка // Бібл. планета. – 2020. – № 1. – С. 26–30. – Бібліогр.: 6 назв.

У статті розглянуто діяльність Франкфуртської міської бібліотеки, зокрема відділу шкільних бібліотек, щодо партнерства публічних і шкільних бібліотек з надання допомоги школам в освітній роботі, промоції читання і розвитку медіаграмотності і медіаосвіти для підвищення компетенцій школярів з усіх предметів.

58. Савінова, Л. М. Бібліотечно-бібліографічні знання як складова культури читання учнів : [проект б-ки Комсомольської ЗОШ І–ІІІ ст. № 6, спрямований на підвищ. інтересу сучас. учня до читання] / Людмила Миколаївна Савінова // Шкільн. б-ка плюс. – 2012. – Серп. (№ 15/16). – С. 20–25.

59. Сидоренко, О. М. „Найкращий читач школи”: (проект для учнів 6–7 кл.) / О. М. Сидоренко // Шкільн. бібліотекар. – 2011. – № 12. – С. 17–19.

60. Собчук, Т. В. Виховання у дітей інтересу до читання засобами шкільної бібліотеки / Т. В. Собчук // Шкільн. бібліотекар. – 2017. – № 3. – С. 11–14.

61. Трохименко, Г. В. Реалізація інноваційних проектів дитячої бібліотеки й перспективи розширення спектра та якості бібліотечних послуг / Галина Володимирівна Трохименко // Джерело пед. інновацій : інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 31–38. – Бібліогр.: с. 37–38.

У статті йдеться про проектну діяльність Харківської обласної бібліотеки для дітей з популяризації читання.

62. Україна читає дітям / М-во культури України, Держ. закл. „Національна бібліотека України для дітей” ; «„Комсомольская правда” в Україні» ; [авт.-уклад. О. В. Безручко ; ред. О. А. Решетняк ; відп. за вип. А. С. Кобзаренко]. – Київ : [б. в.], 2012. – 20 с.

У виданні висвітлено узагальнений досвід діяльності бібліотек України для дітей в рамках всеукраїнського проекту „ Україна читає дітям”.

63. Хемчян, І. І. Вести „у дивовижний квітучий сад”: роль шкільної бібліотеки у розвитку дитячого читання / Ірина Хемчян // Вісн. Кн. палати. – 2010. – № 5. – С. 27–30. – Бібліогр.: 8 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2010_5_7.

Проаналізовано проблеми дитячого читання й причини їх виникнення; висвітлено досвід роботи бібліотек України щодо залучення дітей до читання.

64. Хміль-Чуприна, В. В. Формування читацької компетенції і культури у студентської молоді в проекті „Книга у віртуальному просторі” / Хміль-Чуприна Віта Віталіївна // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2019. – № 4. – С. 109–116. – Бібліогр.: 12 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2019_4_16.

У статті йдеться про проєкт, реалізований у Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського.

65. Читай, змагайся, перемагай! / підгот. Валентина Здановська // Бібл. планета. – 2019. – № 2. – С. 38–39.

У статті представлено інформацію про акції, що мають на меті промоцію читання серед дітей та молоді, зокрема, I Всеукраїнський конкурс фото- та відеоробіт „Library In My Eyes. Go to read!” та Всеукраїнський тиждень дитячого читання.

66. Шевченко, О. Веб-технології на допомогу промоції читання / Оксана Шевченко // Бібл. форум: історія, теорія і практика. – 2020. – № 2. – С. 13–15.

У статті висвітлено досвід Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія щодо використання нових інформаційних технологій в просуванні та популяризації читання.

67. Шевченко, О. Проєкт „Слухай та читай: літературні саундтреки до улюблених книг” / Оксана Шевченко // Бібл. форум: історія, теорія і практика. – 2021. – № 2. – С. 23–25.

Стаття висвітлює досвід Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія в реалізації проєкту з популяризації читання через музичне мистецтво.

68. Шелешук, С. В. Читач року : [робота б-ки Житомир. проф. ліцею текстил. технологій у реалізації проєкту „Читач року”] / С. В. Шелешук // Шкіл. б-ка. – 2010. – № 1. – С. 120–127.

69. Шпольська, Т. Л. Використання інформаційних технологій при застосуванні масових форм популяризації літератури : [досвід роботи б-ки ПТУ № 8 м. Чернівців] / Т. Л. Шпольська // Шкіл. б-ка. – 2008. – № 6. – С. 71–73.

70. Щербак, Л. С. Я і читач / Л. С. Щербак // Шкіл. б-ка. – 2014. – № 3. – С. 93–94.

Представлено досвід завідувача шкільної бібліотеки щодо роботи з дитьми-читачами, організації дитячого читання; подано корисні поради молодим бібліотекарям.

71. Юріна, М. Від учня до читача високої інформаційної культури : [досвід зав. б-ки СЗШ № 276 м. Києва із застосув. інформ. технологій у формуванні читацької компетентності та

інформ. культури школярів] / Марія Юріна // Шкіл. бібл.-інформ. центр. – 2012. – № 9. – С. 25–29. – Бібліогр.: 5 назв.

4. Методи промоції читання

72. Бондаренко, Д. Г. Методичні рекомендації щодо проведення „Відкритого уроку читання”. Досвід Херсонської обласної бібліотеки для дітей / Д. Г. Бондаренко // Шкіл. б-ка плюс. – 2011. – Січ. (№ 2). – С. 2–5.

73. Бородина, В. А. Чтение летом : стратегия организации и развития / Валентина Александровна Бородина // Библ. дело. – 2013. – № 12. – С. 2–8. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://nlr.ru/prof/publ/bibliograf/2013/bd12.pdf>.

Автор ділиться власним баченням проблем літнього читання на основі вивчення та узагальнення досвіду його організації в загальнодоступних бібліотеках, і створеної заочної творчої лабораторії „Школа літнього читання”.

74. Булавкіна, И. В. Основы смыслового чтения и работа с текстом / И. В. Булавкіна // Шк. б-ка. – 2015. – № 5/6. – С. 97–101.

У статті розглянуто концепцію таксономії читацьких цілей, яка сприятиме підвищенню читацької грамотності учнів і вмотивовуванню їх до читання на уроках літератури.

75. Ванеев, А. Н. Методическое обеспечение библиотечной деятельности / А. Н. Ванеев ; С.-Петербург. гос. ун-т культуры и искусств. – Москва : ИПО Профиздат, 2001. – 139 с. – (Серия „Современная библиотека” ; вып. 10).

76. Гонченко, Т. „Почніть читати книжки, і дитина братиме з вас приклад”: як і навіщо зацікавлювати дітей літературою [Електронний ресурс] / Тетяна Гонченко // Укр. правда : [інтернет-вид.]. – Електрон. дані і прогр. – 2020. – 9 серп. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2020/08/9/241858/>, вільний (дата звернення: 20.08.21). – Назва з екрана.

„Українська правда. Життя” у співпраці з літературно-мистецьким фестивалем Толока провела бесіди з українськими митцями, щоб почути їхні думки щодо залучення дітей до читання.

77. Горпинич, Н. Формування читацьких інтересів молодших школярів у процесі роботи з дитячою книжкою / Неля Горпинич // Шкіл. бібл.-інформ. центр. – 2012. – № 3. – С. 23–29 ; № 4. – С. 28–35. – Бібліогр.: 6 назв.

78. Дитяча україніка: популяризація творів письменників української діаспори : метод. поради / Нац. б-ка України для дітей ; [матеріал підгот. Осадча Ю. В. ; літ. ред. Решетняк О. А.]. – Київ : [НБУ для дітей], 2013. – 52 с. – Бібліогр.: с. 48–51.

79. Долучайтесь: десять книжкових відеоканалів [українських блогерів, створених для популяризації книг та читання] [Електронний ресурс] // Укр. літ. газ. : [інтернет-версія]. – електрон. дані і прогр. – 2020. – 4 квіт. – Режим доступу: <https://litgazeta.com.ua/news/doluchajtes-desiat-knyzhkovykh-videokanaliv/>, вільний (дата звернення: 20.08.21). – Назва з екрана.

80. Дубінкіна, М. І. Культура читання та вміння користуватися бібліотекою: сучасні підходи та можливості / М. І. Дубінкіна // Шкіл. бібліотекар. – 2017. – № 12. – С. 12–15.

81. Ємець, А. А. Як навчити дитину розуміти і любити літературу : коло читання молодших школярів / Альона Анатоліївна Ємець ; [ред. рада: Т. Бишова та ін.]. – Київ : Шкіл. світ, 2011. – 109, [2] с. – (Бібліотека „Шкільного світу”).

82. Жеребкіна, З. Г. Виклики сьогодення: як зацікавити читача процесом читання : (метод. аспект) / З. Г. Жеребкіна, Т. І. Писаренко // Шкіл. бібліотекар. – 2018. – № 9. – С. 3–8. – Бібліогр.: 9 назв. – Додатки.

83. Квашнина, Е. С. Пластилиновые истории на уроках и после / Елена Сергеевна Квашнина // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2016. – № 2. – С. 37–42.

У статті йдеться про нові способи розв'язання навчальних завдань і залучення учнів до читання за допомогою пластилинової анімації. Подано алгоритм роботи зі зйомки анімаційного фільму.

84. Когут, В. Я. Моніторинг читацького інтересу учнів 4–11 класів / В. Я. Когут // Шкіл. б-ка. – 2011. – № 4. – С. 95–98.

85. Компаній, О. Методичні засади формування читацького інтересу молодших школярів / Олена Компаній // Імідж сучас. педагога. – 2012. – № 7. – С. 28–30. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://academy.ks.ua/wp-content/uploads/2014/05/94.pdf>.

Автор розглядає основні проблеми щодо методичних засад формування читацького інтересу молодших школярів, зокрема аналізує педагогічний досвід вчителів з проблеми формування читацьких інтересів на уроках позакласного читання.

86. Круглик, Т. А. Обсуждение прочитанного как метод формирования миролюбия через книгу : материалы практикума / Т. А. Круглик // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2014. – № 11. – С. 44–48. – Библиогр.: с. 48.

87. Кубрак, Н. В. Как научить школьников визуализировать информацию по прочитанным книгам / Наталья Владимировна Кубрак // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2015. – № 6. – С. 43–46.

У статті подано покрокові рекомендації щодо навчання школярів представляти візуалізовані результати власних читацьких досліджень.

88. Мартиненко, С. Як розвивати в дитини бажання читати?: (поради батькам) / Світлана Мартиненко // Початк. шк. – 2015. – № 9. – С. 60–62. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psh_2015_9_19.

89. Матвієнко, К. О. Корисні поради учням: [робота з кн., культура читання] / К. О. Матвієнко // Шкіл. б-ка. – 2014. – № 2. – С. 74–78.

У статті представлено матеріал, який можна використати при проведенні з учнями бібліотечних уроків, оформленні стендів та куточків у бібліотеці.

90. Мерчандайзинг у бібліотеці, або Як полегшити вибір книги читачу: консультація / Нац. б-ка України для дітей; [авт.-уклад. Н. І. Безручко; літ. ред. О. А. Кадькаленко; відп. за вип. А. І. Гордієнко]. – Київ: [б. в.], 2015. – 19 с. – Бібліогр.: с. 19. – (Бібліотечний формат для дітей – нова якість в новому столітті).

91. Олефир, С. В. Мониторинг читательской активности: метод. рекомендации / С. В. Олефир. – Москва: Чистые пруды, 2008. – 30 с. – (Библиотека „Первого сентября”. Серия „Библиотека в школе”; вып. 21).

92. Павловська, С. Як навчити дітей читати? / Софія Павловська // Шк. б-ка. – 2019. – № 7. – С. 5–6.

У статті подано поради для дітей, батьків, учителів від наймолодшої блогерки України, яка веде канал в YouTube, де розповідає про книжки.

93. Панина, Л. Как не отлучить школьника от чтения: правила для учителя и родителя / Л. Панина // Директор шк. – 2011. – № 9. – С. 90–94.

94. Півторак, О. М. Читацький пілотаж на тлі різноголосся: презентація методики неформал. європ. освіти „Оксфордські дебати” активом б-ки Войнилів. ЗОШ І–ІІІ ступенів Калус. р-ну Івано-Франк. обл.: [тема „Книга і комп'ютер: грані співіснування”] / Оксана Миронівна Півторак // Шкіл. б-ка плюс. – 2013. – Лип. (№ 13/14). – С. 5–13.

95. Пірус, Т. П. Як подружити дитину з книгою: [поради] / Т. П. Пірус // Шкіл. б-ка. – 2015. – № 9. – С. 43–49.

96. Помогите читателю!: из опыта Брит. библиотекарей: „10 способов помочь читателю найти свою книгу” // Шкіл. б-ка плюс. – 2011. – Лют. (№ 3). – С. 20–21.

97. Станкевич, І. В. Як викликати інтерес до читання у сучасних дітей: проблеми дитячого читання та шляхи їх розв'язання / Станкевич Ірина Василівна // Шкіл. б-ка

плюс. – 2017. – Лют. (№ 3/4). – С. 3–5. – Доп. на наук.-практ. конф. „Дитина читає...”, провед. для Шкіл. бібліотекарів м. Полтави в рамках Всеукр. місячника шкіл. б-к „Книга і читання – важливі чинники у вихованні духовних цінностей учнів”.

98. Сухар, В. Л. Супутник бібліотекаря. 5–9 : [практ. посіб.] / В. Л. Сухар. – [Харків] : Ранок, [2013]. – 173, [2] с. – (Наша школа).

Пропонований практичний посібник допоможе бібліотекарю в організації роботи з учнями середніх класів. У ньому бібліотекарі знайдуть поради щодо керівництва читанням підлітків; ознайомляться з особливостями популяризації книги серед учнів 5–9 класів. Річний календарний план виставкових бібліотечних заходів, перелік рекомендованої художньої літератури для учнів 5–9 класів, конспекти бібліотечних уроків, напрацювання занять читацького клубу „Ерудит” та сценарії масових заходів – уся ця інформація полегшить роботу шкільного бібліотекаря, допоможе виховувати в дітях духовність та естетичні потреби в читанні.

99. Сучасна дитяча література ближнього зарубіжжя : метод. поради / Нац. б-ка України для дітей ; [уклад. І. В. Слободянюк ; ред. Н. М. Скоморовська ; відп. за вип. А. С. Кобзаренко]. – Київ : [б. в.], 2011. – 20 с. – Бібліогр.: с. 18–20.

100. Сучасна дитяча література зарубіжжя : метод. поради / Нац. б-ка України для дітей ; [авт.-уклад. Ю. В. Осадча ; літ. ред. Н. М. Скоморовська ; відп. за вип. А. С. Кобзаренко]. – Київ : [б. в.], 2011. – 28 с. – Бібліогр.: с. 26–28.

101. Сучасна українська дитяча література: тематичні та жанрові особливості : метод. поради / Нац. б-ка України для дітей ; [авт.-уклад. Ю. В. Осадча ; літ. ред. Н. М. Скоморовська ; відп. за вип. А. С. Кобзаренко]. – Київ : [б. в.], 2011. – 36 с. – Бібліогр.: с. 28–36.

102. Тітова, М. Як повернути втрачену любов до книжок? / Марина Тітова // Початк. шк. – 2016. – № 1. – С. 60–63.

103. Чічкан, Т. М. Виховуємо любов до читання : поради батькам / Т. М. Чічкан // Шкіл. б-ка. – 2010. – № 1. – С. 88–89.

4.1. Сторітеллінг

104. Жесткова, Н. К. Цифрової сторітеллінг в бібліотеке школи як форма представлення досліджень учасників / Надежда Константиновна Жесткова // Шк. б-ка: сьогодні і завтра. – 2014. – № 10. – С. 52–57.

У статті надано рекомендації щодо застосовування сервісів при створенні цікавих історій про книгу та читання у діяльності з дітьми та підлітками не тільки на комп'ютерах, але і з використанням мобільних гаджетів.

105.Лисицкий, А. „Медиа-улигерчи”, проектные истории и умение создавать будущее / Андрей Лисицкий // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2014. – № 10. – С. 47–51.

У статті мова йде про використання технології сторітеллінгу у бібліотеках, у тому числі дитячих та шкільних. Саме бібліотекарі можуть через сторітеллінг навчити школярів вилучати глибинний сенс з історій минулого та теперішнього для створення „бажаного” майбутнього.

106.Піманкіна, О. В. Метод сторітеллінгу в освітньому процесі школи / О. В. Піманкіна, Т. М. Каптан // Шкіль. бібліотекар. – 2018. – № 10. – С. 2–7. – Бібліогр.: 12 назв.

4.2. Щоденник читача

107.Морська, Т. Г. Щоденник читача : [як його вести] / Т. Г. Морська // Шкіль. б-ка. – 2013. – № 19/20. – С. 108.

108.Читацький щоденник. [3 клас] / [Наумчук Марія Михайлівна, Наумчук Володимир Іванович ; ред. Олена Стефанишин ; літ. ред. Маргарита Більчук ; дизайн обкл. Оксани Корнєєвої ; вип. ред. Олена Стефанишин]. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. – 79 с.

109.Читацький щоденник. [4 клас] / [Наумчук Марія Михайлівна, Наумчук Володимир Іванович ; ред. Олена Стефанишин ; літ. ред. Маргарита Більчук ; дизайн обкл. Оксани Корнєєвої ; вип. ред. Олена Стефанишин]. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. – 95 с.

110.Чорновол, О. Ф. Як вести читацький щоденник? / О. Ф. Чорновол // Шкіль. бібліотекар. – 2017. – № 12. – С. 40–42.

4.3. Співпраця шкільних бібліотекарів і педагогів

111.Білошина, Т. В. Взаємодія бібліотекаря, педагога і батьків у залученні дітей до читання / Т. В. Білошина // Шкіль. бібліотекар. – 2018. – № 6. – С. 2–4.

112.Илларионова, В. И. Роль библиотекаря и учителя в совершенствовании читательской компетенции учащихся / В. И. Илларионова, А. А. Соловьева, О. В. Бурнашева // Шк. б-ка. – 2014. – № 8. – С. 68–70.

У статті йдеться про співпрацю шкільних бібліотекарів і педагогів, яка сприяє досягненню загальної мети – формуванню культури читання особистості.

113.Ігнатович, Н. Л. Креативні методи партнерства шкільного бібліотекаря та вчителів з популяризації книги та читання [Електронний ресурс] / [Ігнатович Неля Леонідівна] ; Луцьк. навч.-вихов. комплекс № 9 Луц. міськради. – Електрон. дані. – Луцьк : [Б. в.], 2019. – 39 с. – (Всеукраїнський конкурс „Шкільна бібліотека – 2020” : номінація „Бібліотека – територія читання”). – Режим доступу: <https://ru.calameo.com/read/0061399525dff6c3d2f77>, вільний (дата звернення: 25.08.2021). – Назва з екрана.

114.Кубасова, Л. С. Співпраця бібліотекаря, вчителів початкових класів, вихователя групи продовженого дня у формуванні читацьких інтересів молодших школярів / Л. С. Кубасова // Шкіл. б-ка плюс. – 2015. – Лют. (№ 3/4). – С. 2–7.

115.Малиновська, Л. М. Організація позакласного читання школярів / Лілія Миколаївна Малиновська // Шкіл. б-ка плюс. – 2011. – Верес. (№ 18). – С. 2–9. – Бібліогр.: с. 9.

У статті йдеться про розв'язання проблеми естетично розвиненого творчого читача спільними зусиллями вчителів літератури та шкільного бібліотекаря в спеціалізованій школі № 274 м. Києва.

116.Мозирко, Н. В. У чарівному світі літератури : (навч. проект) / Н. В. Мозирко, Н. П. Ремез // Шкіл. бібліотекар. – 2013. – № 7. – С. 8–15. – Бібліогр.: 8 назв.

Автори статті розповідають про проект щодо розвитку творчої особистості, залучення дітей до читання й книжки, реалізований завдяки співпраці шкільного бібліотекаря й учителя англійської мови.

117.Олефир, С. В. Учитель и школьный библиотекарь: формируем метапредметные компетенции учащихся / С. В. Олефир // Нач. шк. – 2011. – № 9. – С. 53–57. – Библиогр.: 5 назв.

У статті виокремлено основні метапредметні навички, у формуванні яких має взяти участь шкільна бібліотека. Схарактеризовано навчальні програми для початкової школи, а саме „Позакласне читання”, „Літературне читання” та „Основи інформаційної культури”.

4.4. Читання вголос

118.10 причин, чому потрібно читати вголос дорослим дітям [Електронний ресурс] // ВОКМАЛ : [інтернет-журнал] / громад. орг. „Культурна ініціатива «БУКМОЛЬ»”. – Електрон. дані й прогр. – 2017. – 11 лип. – Режим доступу: <https://bokmal.com.ua/life/chomu-potribno-chytaty-vholos-doroslym-ditiam/>, вільний (дата звернення: 4.08.2021). – Назва з екрана.

119.Для чого читати вголос? : консультація / Нац. б-ка України для дітей ; [авт.-уклад. Н. І. Безручко ; літ. ред. О. А. Кадькаленко ; відп. за вип. А. І. Гордієнко]. – Київ : [б. в.], 2015. – 23 с. – Бібліогр.: с. 23. – (Бібліотечний формат для дітей – нова якість в новому столітті).

120.Дубова, О. Фахтаг у бібліотеці Гете-Інституту: фонд сприяння читанню та вплив читання вголос [Електронний ресурс] / Ольга Дубова // Б-ка у форматі Д^о : [електрон. журн.] / Нац. б-ка України для дітей, Укр. асоц. працівників б-к для дітей. – Електрон. дані. – Київ, 2020. – № 1. – С. 33–35. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/D0/Book/View/120#page/32/mode/2up>, вільний (дата звернення: 22.08.21). – Назва з екрана.

Автор розповідає про враження від семінару (7.12.2019, бібліотека Гете-Інституту), проведеного експерткою фонду „Читання” Т. Зайберт (Німеччина), на якому вона поділилася досвідом поєднання розвитку навичок у сфері математики, інформатики, природознавства та техніки (MINT) і сприяння читанню.

121.Жеребкіна, З. Г. Всесвітній день письменника та Всесвітній день читання вголос : (метод. комент. до проведення) / З. Г. Жеребкіна, Т. І. Писаренко // Шкiл. бібліотекар. – 2020. – № 2. – С. 4–8.

122.Иглина, Н. А. Читаем вслух и побеждаем! / Н. А. Иглина // Шк. б-ка. – 2021. – № 3. – С. 20–26. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://rusla.ru/sl/arhive/2021/03/2021-03-part3.pdf>.

123.Спільне читання: чому потрібно читати вголос дітям? / підгот. Олена Білик // Бібл. планета. – 2021.– № 1. – С. 26–28.

124. 365 казок на ніч: зірки озвучили безкоштовні аудіоказки українською [Електронний ресурс] // Гречка : [інформ. портал Кіровоградщини : вебсайт]. – Електрон. дані й прогр. – 2020. – 20 груд. – Режим доступу: <https://gre4ka.info/suspilstvo/62231-365-kazok-na-nich-zirky-ozvuchily-bezkoshtovni-audiokazky-ukrainskoiu>, вільний (дата звернення: 25.08.2021). – Назва з екрана.

У статті мова йде про всеукраїнську акцію „365 казок на ніч”, яку проводять за ініціативи Українського інституту книги, медіасервісу MEGOGO та агенції Big Bangers. Мета акції – заохотити батьків читати дітям вголос.

4.5. Сімейне читання

125.Воробьева, Я. В. Читаем вместе: клубы семейного и дет. чтения / Я. В. Воробьева // Шк. б-ка. – 2010. – № 6/7. – С. 93–96.

126.Миронова, Е. В. Роль семьи в формировании читательской состоятельности младшего школьника / Е. В. Миронова // Шк. б-ка. – 2015. – № 5/6. – С. 71–77. – Библиогр.: 8 назв.

У статті висвітлено роль сім'ї у формуванні дитини-читача. Подано методику проведення батьківських зборів щодо читання і запропоновано орієнтовний сценарій їх проведення.

127.Нахова, Т. Сімейне читання у бібліотеці: перезавантаження по-миколаївськи [Електронний ресурс] / Тетяна Нахова, Катерина Власенко // Б-ка у форматі Д° : [електрон. журн.] / Нац. б-ка України для дітей, Укр. асоц. працівників б-к для дітей. – Електрон. дані. – Київ, 2019. – № 2. – С. 35–37. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/D0/Book/View/117#page/35/mode/1up>, вільний (дата звернення: 11.09.20). – Назва з екрану.

Автор розповідає про заходи, які відбулися в Миколаївській обл. у 2018 р., який було оголошено Роком сімейного читання на Миколаївщині.

128.Онісковець, О. Ф. Мамо, почитай, будь ласка, або Як привчити малюка до читання / О. Ф. Онісковець // Шкіл. б-ка. – 2010. – № 10. – С. 63–64.

129.Поради батькам щодо виховання в дітей любові до читання : матеріали виступу на батьк. зборах // Шкіл. б-ка. – 2012. – № 13/14. – С. 17–21. – (Бібліотечне життя : практ. посіб. / уклад. О. Є. Матвійчук).

130.Родительское собрание по детскому чтению : сб. материалов по разработке моделей и методик проведения / Перм. краевая дет. б-ка им. Л. И. Кузьмина, Рус. шк. библ. асоц. – Москва : Рус. шк. библ. асоц., 2008. – 136 с. – (Профессиональная библиотека школьного библиотекаря : прил. к журн. „Школьная библиотека”. Серия 1 ; вып. 4).

131.Філіппенко, О. Б. Шкільна бібліотека – організатор сімейного читання / О. Б. Філіппенко // Шкіл. бібліотекар. – 2020. – № 4 (квіт.). – С. 2–3. – Библиогр.: 5 назв.

У статті йдеться про інформаційно-консультаційний центр „Сімейний формуляр”, що працює при бібліотечно-інформаційному центрі ЗОШ № 18 м. Білозерське Донецької області.

4.6. Сценарії масових заходів

132.Абрамова, О. В. Яке це чудо – казки! (Вікторина для 3–4 класів) / О. В. Абрамова // Шкіл. бібліотекар. – 2012. – Січ. (№1). – С. 30–31.

133.Андрух, Л. Н. Книги – дар человечества всем живым на столетья вперед : [сценарий библ. мероприятия] / Л. Н. Андрух // Шкіл. б-ка. – 2011. – № 4. – С. 112–114.

- 134.Білик, Н. А.** Велике диво – книга : [позаклас. захід] / Н. А. Білик, В. В. Соколовська // Шкіл. бібліотекар. – 2011. – № 4. – С. 9–13. – Бібліогр.: 9 назв.
- 135.Білошина, Т. В.** Книги, які допомагають нам вчитися : [сценарій бібл. уроку на тему „Довідкова література”] / Т. В. Білошина // Шкіл. бібліотекар. – 2019. – № 9 (верес.). – С. 28–30.
- 136.Бородіна, Н. В.** Країна казкова – країна книжкова : [сценарій бібл. уроку] / Н. В. Бородіна // Шкіл. б-ка. – 2008. – № 11. – С. 93–95.
- 137.Бородіна, Н. В.** У Книжковому королівстві : [сценарій] / Н. В. Бородіна // Шкіл. б-ка. – 2009. – № 8. – С. 97–100.
- 138.Від шишки до книжки :** бібл. уроки, 1–11 кл. / упоряд. Крупенко Наталія Петрівна ; рецензент Сімончук Тетяна Юріївна // Шкіл. б-ка плюс. – 2010. – Лип. (№ 12/13 [тобто № 13/14]). – С. 1–36.
- 139.Войтенко, А. В.** Найрозумніший читач (для учнів 4-х класів) : [інтелектуал. гра] / А. В. Войтенко // Шкіл. бібліотекар. – 2011. – № 5. – С. 13–16.
- 140.Волківська, Н. Я.** Свято тих, хто любить книгу : (для учнів 6–х кл.) / Н. Я. Волківська // Шкіл. бібліотекар. – 2012. – Лип. (№ 7). – С. 30–33.
- 141.Гаркуша, В. В.** Моя родина і я – читацька сім'я : [сценарій бібл. уроку, спрямован. на формування інтересу до читання] / В. В. Гаркуша // Шкіл. бібліотекар. – 2014. – № 5. – С. 16–21.
- 142.Година казок :** (для читачів-учнів 1–4 кл.) : [метод.-бібліогр. матеріали] / Київ. обл. б-ка для дітей ; [підгот. Л. І. Томашевська, О. М. Каленська, І. В. Андреева ; упоряд. О. М. Литвин]. – Київ : [б. в.], 2012. – 8 с. – (В практику роботи бібліотек). – Бібліогр.: с. 7.
- 143.Євглевська, М.** Книжко, допоможи знайти друзів : вихов. захід : [сценарій] / М. Євглевська // Шкіл. світ. – 2009. – Серп. (№ 29/31). – С. 36–38.
- 144.Жайворонок, Т. А.** Найкращий читач року : [сценарій заходу] / [Т. А. Жайворонок] // Шкіл. б-ка. – 2014. – № 1. – С. 24–30.
- 145.Жернова, В. С.** Інноваційна діяльність шкільного бібліотекаря щодо формування читацької активності учнів / Вікторія Сергіївна Жернова // Джерело пед. інновацій : інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 149–157. – Бібліогр.: 5 назв.
- У статті репрезентовано досвід роботи бібліотеки Ізюмської гімназії № 1 Харківської області та запропоновано сценарій гри-подорожі „Інформаційне сафарі для досвідчених мисливців” – підсумкового заняття в 7 кл. з використанням ІКТ.*
- 146.Жмур, Л. О.** Наші „паперові” друзі : [сценарій бібл. уроку на тему „Книга”] / Л. О. Жмур, Ю. М. Спащенко // Шкіл. б-ка. – 2012. – № 3. – С. 98–100.

- 147.Заставська, Г.** Урок роботи з дитячою книжкою, 1 клас / Г. Заставська // Початк. шк. – 2019. – № 8. – С. 24–26.
- 148.Захаренко, Н. Р.** Година книголюба : [сценарій бібл. уроку] / Н. Р. Захаренко // Шкіл. б-ка. – 2008. – № 10. – С. 57–64.
- 149.Захарченко, М. С.** Інтелектуальний конкурс „Книга – ключ до знань” / М. С. Захарченко // Вивчаємо укр. мову та літ. – 2008. – № 34. – С. 34–37.
- 150.Зудова, Л. В.** Книжкове царство : казк. вистава : [сценарій заходу для учнів почат. шк.] / Л. В. Зудова // Розкажіть онуку. – 2008. – Черв. (№ 6). – С. 85–87.
- 151.Іванько, С. Л.** Книги – кораблі думки : (для учнів 6-х кл.) : [мас. захід в б-ці] / С. Л. Іванько // Шкіл. бібліотекар. – 2012. – № 10 (жовт.). – С. 18–22.
- 152.Іващенко, Г. М.** В гостях у казки : бліц-вікторина / Г. М. Іващенко // Шкіл. бібліотекар. – 2011. – № 3. – С. 29–30.
- 153.Книга – невичерпне джерело мудрості! :** (бібл. урок для учнів 8–9 кл.) / [Плужник Тетяна Василівна, Вернидуб Галина Віталіївна] // Шкіл. б-ка плюс. – 2011. – Жовт. (№ 20). – С.22–26.
- 154.Комарова, В. М.** Книга відкриває світ : [бібл. урок] / В. М. Комарова // Шкіл. б-ка. – 2010. – № 9. – С. 105–108.
- 155.Крук, Н. В.** Библиотечные уроки по чтению. 1–9 классы. Сценарии. В 2 ч. Ч. 1. 1–4 классы / Наталья Валерьевна Крук, Ирина Владимировна Котомцева. – Москва : [б. и.], 2010. – 503 с. – (Профессиональная библиотека школьного библиотекаря : прил. к журн. „Школьная библиотека”. Серия 1 ; вып. 2/3). – Метод. копилка шк. библиотекаря.
- 156.Крук, Н. В.** Библиотечные уроки по чтению. 1–9 классы. Сценарии. В 2 ч. Ч. 2. 5–9 классы / Наталья Валерьевна Крук, Ирина Владимировна Котомцева. – Москва : [б. и.], 2010. – 303 с. – (Профессиональная библиотека школьного библиотекаря : прил. к журн. „Школьная библиотека”. Серия 1 ; вып. 4/5). – Метод. копилка шк. библиотекаря.
- 157.Кубашта, Т.** Книга і комп'ютер у нашому житті : [бібл. урок] / Т. Кубашта // Шкіл. б-ка плюс. – 2020. – Лип. (№ 13/14). – С. 20–23.
- 158.Кумечко, А. А.** Подорож до „Читай-міста” : [сценарій бібл. уроку] / [Кумечко Анелія Аркадіївна] // Шкіл. б-ка. – 2013. – № 13/14. – С. 88–89.
- 159.Кучугура, Н. І.** „Книги читай – розуму набирай”. Сучасний бібліотечний урок у 5 класі / Н. І. Кучугура // Вивчаємо укр. мову та літ. – 2009. – № 19/21. – С. 50–56.
- 160.Маслова, О. С.** Читацька компетентність учнів : [бібл. урок] / О. С. Маслова // Шкіл. бібліотекар. – 2012. – № 11 (листоп.). – С. 29–31.
- 161.Мовчан, О. І.** Виховний захід у 2 класі „Дружба з книгою – це свято” : [сценарій заходу] / О. І. Мовчан // Почат. навчання та виховання. – 2009. – № 8/9. – С. 56–57.

- 162. Мосорик, Г. М.** Вшанування кращих читачів : (свято для учнів 1–7-х кл.) / Г. М. Мосорик // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 4 (квіт.). – С. 23–25.
- 163. Мосорик, Г. М.** „Хто багато читає, той багато знає” : (бенефіс кращих читачів) / Г. М. Мосорик // Шкіл. бібліотекар. – 2017. – № 3 (берез.). – С. 20–23.
- 164. Найкращий читач – 2008** : літ.-пізнавал. гра для учнів 7-х кл. / підгот. Т. В. Купрієнко // Шкіл. б-ка плюс. – 2008. – Жовт. (№ 20). – С. 2–5.
- 165. Наухацька, І. О.** „Більше читаю – більше знаю” : [бібл. квест] / І. О. Наухацька // Шкіл. бібліотекар. – 2019. – № 10 (жовт.). – С. 23–26.
- 166. Ніколенко, Л. П.** Твій друг – книга : (вихов. година до Всесвіт. дня кн.) / Л. П. Ніколенко // Шкіл. бібліотекар. – 2011. – № 3 (берез.). – С. 26–28.
- 167. Одинець, А. М.** Подорож-змагання до цікавого світу читання : [сценарій змагання, почат. шк.] / А. М. Одинець // Почат. навчання та виховання. – 2009. – № 8/9. – С. 35–36.
- 168. Оксьоненко, З. В.** Дружба з книгою – це свято : [сценарій бібл. заходу] / З. В. Оксьоненко // Шкіл. б-ка. – 2011. – № 3. – С. 113–118.
- 169. Олійник, О. Я.** Мандрівка у часі для учнів 4-х класів : [розробка уроку за темою „Книга – казкова лампа, що дарує людині світло на далеких і темних дорогах життя”] / О. Я. Олійник // Почат. навчання та виховання. – 2009. – № 8/9. – С. 62–63.
- 170. Онісковець, О. Ф.** Я – книга, я – товариш твій, тож берегти мене умій : [сценарій бібл. уроку] / [О. Ф. Онісковець] // Шкіл. б-ка. – 2009. – № 4. – С. 76–80.
- 171. Оригінальні ідеї для бібліотеки** : креат. форми роботи із залучення дітей до читання : метод. рек. [Електронний ресурс] / [уклад. М. П. Зубко] ; Запоріз. обл. б-ка для дітей „Юний читач” . – Електрон. текст. дані. – Запоріжжя, 2015. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/mbm/тексти/2017/Оригін.ідеї.pdf>, вільний (дата звернення: 02.08.21). – Назва з екрана.
- 172. Пальгуєва, Г. М.** Чтение-дарение : уроки „предчтения” : на лесенке у книж. полок / Г. М. Пальгуєва. – Москва : Рус. школ. библ. асоц., 2011. – 223 с. – (Професійна бібліотека школьного бібліотекаря : прил. к журн. „Школьная библиотека”. Серія 1 ; вып. 3).
- Ця книжка – своєрідний збірник сценаріїв уроків-„зустрічей” бібліотекаря зі своїми читачами біля „книжкової драбинки”. Такі заняття автор називає терміном „передчитання”. „Зустрічі” пройшли перевірку практикою й дістали схвальні відгуки і дітей, і педагогів.*
- 173. Пальчевська, О. М.** Захист читацького формуляра (для 5-х класів) : [сценарій бібл. заходу] / О. М. Пальчевська // Шкіл. бібліотекар. – 2011. – № 8 (серп.). – С. 11–13.

174.Плосконна, М. Таємниці зниклих книг : літ. квест для дітей ст. групи / Марина Плосконна, Тетяна Левченко, Людмила Клименко // Вихователь-методист дошк. закл. – 2018. – № 12. – С. 60–63.

175.По мапі за героями книг : [розробка бібл. уроку] // Шкіл. б-ка. – 2013. – № 9/10. – С. 67–72.

Подано сценарій уроку, що сприяє популяризації літератури про життя і творчість письменників різних країн світу, а також про країни, де вони народилися. Запропонований сценарій допоможе бібліотечним працівникам шляхом інтерактивних ігрових форм роботи залучити якомога більше дітей до книжки, до читання.

176.Подорож до країни Книги : [проект в рамках Місячника книжки, реаліз. у Славутиц. ЗНЗ І–ІІІ ст. № 1] / керівник проекту Ремез Н. П ; учасники проекту: Терентьева І. С. [та ін.] // Шкіл. б-ка плюс. – 2011. – Серп. (№ 16). – С. 12–20.

177.Полтавець, С. В. Модні тенденції дизайну ББК : (бібл. вернісаж) : [сценарій бібл. уроку, присвяч. кн., читанню, ББК] / С. В. Полтавець // Шкіл. бібліотекар. – 2011. – № 7 (лип.). – С. 19–23.

178.Пономарьова, Л. М. Бібліоманія (виховний захід до Тижня книги) : [сценарій] / Л. М. Пономарьова // Шкіл. бібліотекар. – 2012. – № 2 (лют.). – С. 23–28.

179.Прекрасний скарб – книга : [сценарій бібл. уроку] / Ю. М. Гімбер [та ін.] // Шкіл. б-ка. – 2012. – № 7/8. – С. 63–66.

180.Проценко, С. П. Тато, мама, я – читаюча сім'я : інтелект-шоу для 6 кл. / С. П. Проценко // Шкіл. світ. – 2010. – Трав. (№ 20). – С. 19–22.

181.Прус, І. І. Книга вчить, як на світі жить : (вихов. захід для почат. кл.) / І. І. Прус // Шкіл. бібліотекар. – 2012. – № 6 (черв.). – С. 21–26.

182.Ревякина, И. В. „Папа, мама и я – читателей семья” : семинар-практикум / И. В. Ревякина // Почат. навчання та виховання. – 2012. – № 26. – С. 33–36.

183.Руденко, Т. Д. Книга у духовному житті людини : [бібл. урок] / Т. Д. Руденко // Шкіл. бібліотека. – 2010. – № 7. – С. 120–122.

184.Савва, Ю. С. Науково-популярна література : [бібл. урок, 8 кл.] / Ю. С. Савва // Шкіл. б-ка. – 2010. – № 9. – С. 114.

185.Семикіна, О. Д. Бібліотечний урок за темою „Українські казки” з використанням інтерактивних технологій для учнів 3–4 класів / О. Д. Семикіна, Е. В. Терехова // Пед. скарбниця Донеччини. – 2010. – № 2. – С. 112–113.

186.Сидоренко, О. М. Бібліотечний квест : (до Міжнар. дня дит. кн.) / О. М. Сидоренко // Шкіл. бібліотекар. – 2019. – № 9 (верес.). – С. 21–24. – Бібліогр.: 11 назв.

187.Сидоренко, О. М. Подорож до країни Читландії, або Як стати вченим, нічого не роблячи : (посвята в читачі) / О. М. Сидоренко // Шкіл. бібліотекар. – 2019. – № 7 (лип.). – С. 30–33.

188.Симоненко, Г. В. „Мудра книжка скаже вам чогось багато...” : (читац. олімпіада для 5 кл.) / Г. В. Симоненко // Шкіл. бібліотекар. – 2012. – № 4 (квіт.). – С. 11–15.

189.Слюсар, Г. С. Бібліотечний урок „Царство книг – це так прекрасно!” : [розробка уроку, почат. шк.] / Г. С. Слюсар // Почат. навчання та виховання. – 2009. – № 8/9. – С. 4–5.

190.Смикун, С. Ф. Вечір поезії „Через віки – з любов'ю...” : 10-й кл. / С. Ф. Смикун // Зарубіж. літ. в шк. – 2017. – № 19/20. – С. 67–69.

У статті подано сценарій позакласного заходу із світової літератури для учнів старшої школи. Мета заходу – навчити учнів дотримувати сценарію, виразно декламувати поетичні твори; розвивати художній смак, удосконалювати навички виразного декламування; усвідомити й відчувати велику силу чистого та зворушливого кохання, яке облагороджує душу.

191.Сосницька, Л. А. Подорож у Читай-місто : свято для учнів 4–5 кл. / Л. А. Сосницька // Шкіл. б-ка. – 2010. – № 9. – С. 109–111.

192.„Тато, мама і я – це читачів велика сім'я” : [сценарій заходу] // Шкіл. б-ка плюс. – 2012. – Лют. (№ 3). – С. 16–19.

193.Томашевська, Л. І. Острів книголюбів : літ.-пізнав. гра-вікторина для учнів 3–4 кл. / Л. Томашевська // Світ дит. б-к. – 2009. – № 2. – С. 14–15.

194.Цей дивовижний світ книжок : [колектив. бібл. урок] / К. М. Юхименко, А. В. Романчук, М. Я. Куць // Шкіл. б-ка. – 2011. – № 4. – С. 129–133.

195.Чвірова, Н. М. Літературознавча пропедевтика на уроках у початковій школі. Майстер-клас / Н. М. Чвірова // Почат. навчання та виховання. – 2008. – Серп. (№ 22/24). – С. 19–29. – Бібліогр.: 7 назв.

У статті йдеться про підвищення кваліфікації вчителів початкової школи з формування в учнів першооснов читацької діяльності, розвитку їх інформаційної культури. Подано типи уроків читання та розробки уроків читання для учнів 1 кл., позакласного читання для учнів 3 кл. та розвитку зв'язного мовлення для учнів 3 і 4 кл. а також поради щодо проведення літературних ігор.

196.Шамрай, Л. Є. Свято відкриття Тижня дитячої та юнацької книги : (для учнів 2–4-х кл.) / Л. Є. Шамрай // Шкіл. бібліотекар. – 2020. – № 4 (квіт.). – С. 20–22.

197.Шемота, О. Незвичайні іменини : (сценарій закриття Всеукр. тижня дит. читання у НБУ для дітей) / Ольга Шемота // Світ дит. б-к. – 2011. – № 4/5. – С. 38–42.

- 198.Щербак, Л. С.** Быть читателем : курс бесед для старшеклассников о культуре работы с кн. / Л. С. Щербак // Шкіл. б-ка. – 2010. – № 8. – С. 53–55 ; № 9. – С. 58–60.
- 199.Щербак, Л. С.** Класна книжкова полиця : урок формування учня-читача / Л. С. Щербак // Шкіл. б-ка. – 2013. – № 15/16. – С. 86–88.
- 200.Яскравий водограй художнього слова :** метод. поради бібл. працівникам щодо популяризації творів сучас. укр. авторів для учнів 5–9 кл. / Упр. культури Сум. облдержадмін., КЗ Сум. облради „Сумська обласна бібліотека для дітей” ; [склала Безверха М. В.]. – Суми : [б. в.], 2019. – 22 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: <https://sodb.sumy.ua/img/metod/metod-porady/200211.pdf>.
- 201.Яцишин, Д.** Турнір книгоманів : інтелектуал. гра для учнів 9–10 кл. / Діана Яцишин // Шкіл. світ. – 2012. – Жовт. (№ 39). – С. 11–13.
- 202.Яцюк, В. І.** Посвята в читачі : [сценарій заходу] / В. І. Яцюк // Шкіл. бібліотекар. – 2019. – № 7 (лип.). – С. 17–19.

5. Форми популяризації читання

- 203.Антипова, В. Б.** Поощряем чтение, формируем информационную грамотность : 100 форм работы по продвижению чтения, и не только : слов.-справ. для библиотекаря общеобразоват. учреждения / В. Б. Антипова // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2015. – № 4. – С. 5–31 ; № 6. – С. 5–23 ; № 7. – С. 4–32. – Библиогр.: 61 назв.
- 204.Безручко, О.** Читацький марафон / О. Безручко // Шкіл. б-ка. – 2011. – №11. – С. 61–64.
- 205.Булах, Т.** Заходи з популяризації читання: загальна характеристика / Тетяна Булах // Вісн. Кн. палати. – 2016. – № 2. – С. 46–48. – Бібліогр.: 12 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2016_2_15.
- Стаття містить стислий огляд основних заходів з популяризації читання, запропоновано їх класифікацію за сутнісними ознаками, що відображають особливості призначення та цільової аудиторії.*
- 206.Бурцева, Л. П.** Інноваційні форми роботи шкільної бібліотеки по залученню учнів до читання / Бурцева, Л. П. // Пед. обрії. – 2018. – № 1/2. – С. 66–69. – Бібліогр.: 8 назв.
- 207.Василевська, Т. М.** „Малютко” – розвивальна м’яка іграшка : [творчий проєкт із виготовлення м’якої кн. „Малютко”] / Т. М. Василевська // Труд. навчання в шк. – 2018. – № 18. – С. 24–39.
- 208.Глазунова, Л. В.** Нові формати книг та форми їх рекомендації читачам. Частина перша. Фліпбук [тобто фліпбек бук], фанбук / Л. В. Глазунова // Шкіл. бібліотекар. –

2015. – № 1 (січ.). – С. 13–17.

209.Глазунова, Л. В. Нові формати книг та форми їх рекомендації читачам. Частина друга. [Журнали] Зін (езін) / Л. В. Глазунова // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 2 (лют.). – С. 5–9.

210.Глазунова, Л. В. Нові формати книг та форми їх рекомендації читачам. Частина третя. Фліпбук / Л. В. Глазунова // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 6 (черв.). – С. 4–10. – Бібліогр.: 5 назв.

211.Глазунова, Л. В. Нові формати книг та форми їх рекомендації читачам. Частина четверта. Артбук / Л. В. Глазунова // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 8 (серп.). – С. 2–7.

212. Дмитриева, С. Г. Книжная выставка в помощь организации чтения / С. Г. Дмитриева // Шк. б-ка. – 2013. – № 5. – С. 51–52.

213.Ембулаева, Л. Н. Лето с книгой, или Радостное чтение в городском лагере / Л. Н. Ембулаева // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2016. – № 2. – С. 43–48.

У статті йдеться про одну з форм роботи в літньому міському таборі – літературні вітальні.

214.Жигунова, Л. І. Шкільна бібліотека: час читання повертається / Л. І. Жигунова // Шкіл. б-ка. – 2014. – № 11. – С. 13–16.

У статті автор розмірковує про підтримку читання в шкільній бібліотеці, формування читацької культури у дітей, види роботи з організації виховання читацьких інтересів учнів, форми залучення школярів до книги, пропонує думки видатних особистостей про читання.

215.Іванова, Я. Дискусійні гойдалки : „Сучасна книжка – сучасним дітям” / Яна Іванова // Бібл. форум України. – 2013. – № 2. – С. 15–16.

У статті подано методичні поради щодо проведення дискусійних гойдалок як для дітей, так і бібліотекарів та вихователів або батьків.

216.Киричук, Л. І. Малювання як засіб активізації читання молодших школярів / Л. І. Киричук // Шкіл. бібліотекар. – 2020. – № 1 (січ.). – С. 18–21. – Бібліогр.: 5 назв.

217.Костенко, О. В. Форми залучення дітей до читання: традиції та інновації / О. В. Костенко, О. М. Сидоренко // Шкіл. бібліотекар. – 2020. – № 11 (листоп.). – С. 6–20. – Бібліогр.: 10 назв. – Додатки: сценарій до Дня Святого Миколая; сценарій, спрямований на популяризацію читання; театралізована презентація української народної казки „Мудра дівчина”.

218.Кривошлыкова, И. Библиотека и подрастающее поколение в условиях трансформации общества / Ирина Кривошлыкова // Бібліятэчны свет. – 2020. – № 5. – С. 21–23.

Автор досліджує пріоритетні форми дозвілєвої діяльності (комп'ютерні ігри, спілкування в соціальних мережах) і наголошує на необхідності використання цього чинника для залучення підростаючого покоління до читання.

219. Немашкало, Л. М. Розвиток читацьких інтересів школярів засобами сучасних форм бібліотечної роботи / Л. М. Немашкало // Шкіл. б-ка. – 2018. – № 11. – С. 3–5.

У статті представлено досвід роботи завідувачки бібліотеки Енергодарської ЗОШ I–III ст. № 7 Запорізької області. Зокрема, вона пропонує такі форми популяризації книги й читання, як літературний квест, гра-подорож, етнографічний диліжанс, інформує про ведення власного блогу „Мудрість світу – книга”, подає посилання на різноманітні книжкові виставки.

220. Одарченко, С. Є. Популяризуємо читання в школі : [форми й методи] / С. Є. Одарченко // Шкіл. б-ка. – 2014. – № 5. – С. 35–36.

Автор, бібліотекар Снігурівської ЗОШ I–III ст. Миколаївської області, спираючись на власний досвід, розмірковує щодо можливостей освітньої роботи в шкільній бібліотеці серед початкових, середніх та старших класів з метою популяризації читання та прищеплення любові до книги.

221. Перечень форм бібліотечних заходів // Современные формы культурно-досуговой работы с читателями : [метод. пособие] / Вологод. обл. универс. науч. б-ка им. И. В. Бабушкина ; [сост. Чекушкина Е. Е. ; под ред. Корниловой Н. В.]. – Вологда, 2017. – С. 36–45. – Текст видання представлено також в інтернеті: <https://www.booksite.ru/forum/knigi/book2.pdf>.

222. Подоляка, В. Д. Пропаганда літератури шляхом проведення масових заходів / В. Д. Подоляка // Шкіл. б-ка. – 2008. – № 2. – С. 52–53.

223. Рабінович, Г. І. Впровадження кращих методик та технологій у роботі з книгою в позаурочний час / Г. І. Рабінович // Шкіл. б-ка. – 2008. – № 2. – С. 40–42.

Автор інформує про роботу шкільної бібліотеки з популяризації художньої літератури – організацію виставок, проведення масової роботи (традиційні та нетрадиційні її форми).

224. Рабінович, Г. І. Формування системи роботи з книгою в початковій школі / Ганна Ізраїлівна Рабінович // Шкіл. б-ка. – 2008. – № 2. – С. 127–138.

225. Современные формы культурно-досуговой работы с читателями : [метод. пособие] / Вологод. обл. универс. науч. б-ка им. И. В. Бабушкина ; [сост. Чекушкина Е. Е. ; под ред. Корниловой Н. В.]. – Вологда : ВОУНБ, 2017. – 47 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: <https://www.booksite.ru/forum/knigi/book2.pdf>.

226.Сорокина, Е. В. Сервисы визуализации информации в деятельности библиотекаря / Е. В. Сорокина // Шк. б-ка. – 2015. – № 7. – С. 60–63. – Библиогр.: с. 63.

Автор статті пропонує сервіси зі створення візуальних образів книжок, які бібліотекарі мають використовувати для залучення читачів.

227.Сучасні форми роботи в бібліотеках : (інформ. до слов. успіш. бібліотекаря) / матеріал опрацювала С. Ковальчук // Бібл. планета. – 2014. – № 4. – С. 14–17. – Бібліогр.: 22 назви.

228.Тимченко, К. Кастинг-виставки, або Ще раз про заохочення до читання / Катерина Тимченко // Методист. – 2015. – № 10. – С. 65–66.

229.Харченко, Н. 5 креативних прийомів у роботі шкільної бібліотеки / Наталія Харченко // Шк. світ. – 2019. – Жовт. (№ 20). – С. 26–28.

Авторка пропонує до уваги читачів сучасні креативні форми роботи, які допоможуть розкрити перед дітьми світ книжки в незвичних для них формах. Подано інформацію про буккросинг, акцію „Підвішена книжка”, бібліопіжмурки, літературну печу-кучу, бібліотечний квілт.

230.Шлях читача до бібліотеки. – Київ, 2015. – 48 с. (Шкільна бібліотека ; № 11) ; (темат. вкладка до журн. „Шкільна бібліотека” ; вип. 1).

У збірнику серед іншого представлено словник „Активні (масові) форми роботи з читачами різних вікових категорій”.

231.Эффективные формы продвижения книги и чтения / Н. М. Решетникова, П. Е. Щедрина, С. В. Кужина, Т. В. Муратова // Шк. б-ка. – 2019. – № 3. – С. 39–45. – Библиогр.: 9 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://rusla.ru/sl/arhive/2019/03/2019-03-part2.pdf>.

5.1. Буккросинг

232. Красна, Л. Перспективний метод залучення молодших школярів до активного домашнього читання книжок – локальний буккросинг / Лариса Красна // Початк. шк. – 2014. – № 7. – С. 14–16.

233. Чорна, І. В. Буккросинг – світ мандруючих книг / І. В. Чорна // Шкільн. бібліотекар. – 2015. – № 6 (черв.). – С. 2–3.

5.2. Буктрейлер

234.Алиева, Э. А. Буктрейлер как инструмент образования : новый метод привлечения читателей в информ.-ресурс. центры / Эльнара Аметовна Алиева // Библ. дело. – 2018. –

№ 9. – С. 40–41. – Текст статті представлено також в інтернеті:
<http://nlr.ru/prof/publ/bibliograf/2018/bd09.pdf>.

235.Варданян, М. В. Буктрейлер як засіб підвищення читацької активності майбутніх учителів початкової школи у навчанні дитячої літератури [Електронний ресурс] / Варданян Марина Володимирівна // Інформ. технології і засоби навчання : електрон. наук. фах. вид. – Електрон. дані і прогр. – 2018. – Т. 64, № 2. – С. 39–47. – Бібліогр.: 14 назв. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2018_64_2_6, вільний (дата звернення: 14.08.2021). – Назва з екрану.

У статті порушено проблему зниження читацької активності й шляхи її розв'язання. Досліджено можливості застосування ІКТ у викладанні курсу „Дитяча література” у вищій школі на прикладі спеціальності „Початкова освіта”. Проаналізовано видавничий і бібліотечний буктрейлер. Уведено поняття освітнього буктрейлера як інформаційно-когнітивної технології. Розглянуто основні завдання освітнього буктрейлера, методику його виконання.

236.Воробель, С. Буктрейлер як новий жанр популяризації книги / С. Воробель, Б. Кобильник // Шкiл. б-ка. – 2012. – № 21/22. – С. 70–73.

237.Квашнина, Е. С. Пять шагов к успеху в создании буктрейлера / Елена Сергеевна Квашнина // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2014. – № 9. – С. 38–41.

Яким має бути фільм про книгу? Як створити відео на 3 хв., яке зможе викликати бажання погортати сторінки класичних художніх творів або прочитати твір сучасного автора? До уваги читачів автор пропонує 5 правил створення оригінального відео.

238.Косачова, О. Буктрейлер як ефективний медіаресурс сучасної бібліотеки / Ольга Косачова // Вісн. Кн. палати. – 2014. – № 10. – С. 15–18. – Бібліогр.: 25 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2014_10_7.

239.Максимова, Н. В. Буктрейлер – современный способ поддержки чтения / Надежда Викторовна Максимова // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2013. – № 3. – С. 63–65.

240.Нестерова, С. Д. „ПРОчитал – ПРОдвинь книгу”: шк. конкурс буктрейлеров / С. Д. Нестерова // Шк. б-ка. – 2014. – № 8. – С. 71–72.

241.Овчинникова, Н. В. Формула успешного буктрейлера: Подсказки для начинающих / Наталья Владимировна Овчинникова // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2014. – № 9. – С. 42–43.

Як створити таке відео, яке глядач дивитиметься до кінця та зацікавиться книжкою? Які прийоми найбільш ефективні? Що має бути обов'язким у відео, а чого не має бути в жодному разі, щоб його можна було б назвати буктрейлером? Запропоновано „шпаргалку”, яка допоможе створити лаконічний, естетично грамотний, закінчений

відеоряд, який викличе у глядача бажання стати читачем і взяти в руки прорекламовану книжку.

5.3. Тиждень дитячого читання

242. Безручко, Н. І. Свято книги і читання в Україні : (огляд заходів б-к для дітей України під час Тижня дит. читання у 2011–2012 рр.) / авт.-уклад.: Н. І. Безручко, О. В. Безручко // Шкіл. б-ка. – 2013. – № 3/4. – С. 27–30.

У статті проаналізовано масові заходи бібліотек України з популяризації книги. Автори привертають увагу до потреб сучасної бібліотеки, підвищення престижу дитячого читання.

243. Білодід, Л. І. „Стрімко світ міняється – книга залишається” : (до Всеукр. тижня дит. кн.) : [досвід роботи б-к м. Оріхова Запоріж. обл.] / Л. І. Білодід // Шкіл. бібліотекар. – 2019. – № 9 (верес.). – С. 25–27.

244. Духовна скарбниця людства – книжка : метод. поради до проведення Всеукр. тижня дит. читання / Нац. б-ка України для дітей ; [уклад. Ю. В. Осадча ; відп. за вип. А. С. Кобзаренко]. – Київ : [б. в.], 2009. – 28 с.

245.3 книгою жити – з добром дружити : метод. поради до проведення Всеукр. тижня дитячого читання – 2014 року / [матеріал підгот. Ю. В. Осадча ; літ. ред. Кійко Н. М. ; відп. за вип. А. І. Гордієнко] ; Нац. б-ка України для дітей. – Київ : НБУ для дітей, 2014. – 48 с. – Бібліогр.: с. 47–48.

246. Книга – світ, книга – серцю привіт : метод. рек. / Нац. б-ка України для дітей ; [матеріал підготувала Ю. В. Осадча ; літ. ред. Кійко Н. М. ; відп. за вип. А. С. Кобзаренко]. – Київ : НБУ для дітей, 2013. – 36 с.

Подано методичні рекомендації до проведення Всеукраїнського тижня дитячого читання в 2013 р.

247. Ланько, А. Тижнева подорож Книголандією / Анжеліка Ланько // Вихователь-методист дошк. закл. – 2019. – № 1. – С. 10–14. – Дод. 1: Інформ. карта проекту „Подорож у країну Книголандію” ; дод. 2 : Завдання та форми роботи з дітьми.

248. Мандри Книжковим всесвітом : метод. поради до проведення Всеукр. тижня дит. кн. / Нац. б-ка України для дітей ; [уклад. Ю. В. Осадча ; відп. за вип. А. С. Кобзаренко]. – Київ : [б. в.], 2008. – 32 с. – Бібліогр.: с. 28–32.

249. Плануємо і проводимо Тиждень дитячої та юнацької книги / Л. М. Михальчук [та ін.] // Шкіл. б-ка. – 2013. – № 3/4. – С. 73–84.

250.Свято читання і книжки : метод. поради / Нац. б-ка України для дітей ; [уклад.: Ю. В. Осадча, Т. М. Кузілова]. – Київ : [б. в.], 2010. – 24 с. – Бібліогр.: с. 21–23.

Методичні поради адресовані працівникам бібліотек на допомогу у проведенні Всеукраїнського тижня дитячого читання. У додатках подано розробки книжкових виставок та літературних ігор.

5.4. Ігри, букквести

251.Васильєва, Л. И. Школьний букчеллендж: история одного проекта / Л. И. Васильєва // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2016.– № 2. – С. 4–12.

У статті представлено досвід просування дитячого читання з допомогою створення комп'ютерної програми – своєрідної гри „Шкільний букчеллендж”.

252.Выборова, Е. „Сто вопросов к взрослому” : создать позитив. настрой помогает... игра : [привлечение к чтению] / Елена Выборова // Библиотека. – 2012. – № 10. – С. 24–27.

253.Зайко, С. Вook-квест як новий формат краєзнавчої гри для молоді / Світлана Зайко // Бібл. форум: історія, теорія і практика. – 2020. – № 1. – С. 10–13.

У статті представлено досвід Центральної міської бібліотеки ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва з організації та проведення вуличних букквестів як інтерактивного формату популяризації краєзнавчої літератури та знань серед молоді міста.

254.Квашнина, Е. С. Мастер-класс. О помодоварении, цветах... и книгах / Е. С. Квашнина // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2016.– № 2. – С. 49–57.

Автор розповідає про використання літературних ігор та бесід про книжки в роботі шкільної бібліотеки.

255.Лазарева, О. В. Приемы сказкотерапии в продвижении книги и чтения на примере разработки учебно-игрового цикла „Сказочная безопасность” / О. В. Лазарева // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2014. – № 11. – С. 32–36. – Бібліогр.: 6 назв.

256.Лисенко, Л. Бібліотечний квест як дієва форма популяризації читання та вітчизняної книговидавничої продукції / Лариса Лисенко // Бібл. форум України. – 2014. – № 3. – С. 56–58. – Бібліогр.: 8 назв.

257.Логинова, А. Книжный квест: интереснее, чем на продлёнке / Анна Логинова // Современ. б-ка. – 2014. – № 9. – С. 42–44.

У статті представлено інформацію про проведення бібліотекою книжкового квесту, присвяченого дитячій літературі та дитячому читанню.

258.Маркевич, О. А. Читаем вместе : игра-соревнование как стратегия создания единого читат. пространства / Ольга Александровна Маркевич // Б-ка в шк. – 2009. – 16–30 апр. (№ 8). – С. 18–20.

259.Ремез, Н. „Читання – найкраще навчання” : ролево-ігровий проєкт / Ніна Ремез // Шкіл. б-ка плюс. – 2013. – Верес. (№ 17/18). – С. 2–6.

260.Тихомирова, И. И. От игры – к чтению, от чтения – к игре : [игры, проводимые в б-ке] / И. И. Тихомирова // Шк. б-ка. – 2010. – № 8. – С. 45–50.

261.Трайзе, Н. В. Новая жизнь конфетных фантиков : [нетрадиц. метод работы со сказкой] / Наталья Васильевна Трайзе // Соврем. б-ка. – 2013. – № 2. – С. 42–44.

У статті запропоновано нестандартний спосіб залучення дітей до читання та бібліотеки за допомогою обгортки від цукерок.

5.5. Бібліоніч, бібліосутінки

262.Никула, М. Не забудьте пижаму! : библионочь: 10-летняя традиция б-ки муниципалитета Маску / М. Никула, А. Яаккола // Б-ка в шк. – 2013. – № 12. – С. 50–52.

Автор статті розповідає про особливості проведення „Бібліонічі” серед школярів 9–10 років невеликого муніципалітету Маску недалеко від м. Турку (Фінляндія). „Бібліоніч” включено до шкільної робочої програми і захід передбачає, що діти залишаються на ніч у школі і отримують вечерю та сніданок. Мета заходу – підвищити інтерес дітей до читання та бібліотеки.

263.Тигинян, О. Н. После заката, или Сумерки в библиотеке / О. Н. Тигинян // Шк. бібліотекар. – 2015. – № 4. – С. 26–30.

5.6. Конкурси

264.Белоколенко, М. Творческие конкурсы [для читателей] как метод мотивации чтения / Мария Белоколенко // Библ. дело. – 2013. – № 7. – С. 30–35.

265.Прохорова, Л. П. Проведення літературного конкурсу в шкільній бібліотеці / Л. П. Прохорова // Шкіл. б-ка. – 2014. – № 1. – С. 57–59.

266.Соколовська, В. В. Читай і перемагай! / В. В. Соколовська, М. Д. Бояринцева // Шкіл. бібліотекар. – 2019. – № 7 (лип.). – С. 2–4.

У статті йдеться про участь учнів гімназії „Інтелект” м. Дружківки Донецької області в конкурсі „Книгоманія–2019”.

267.Храмова, Е. А. Море, книги, кораблі... : творч. конк. как несостоявшаяся возможность привлечения к чтению / Елена Александровна Храмова // Б-ка в shk. – 2013. – № 2. – С. 14–16.

У статті йдеться про проведення творчих конкурсів у бібліотеці з метою популяризації читання.